

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

02 Mayıs 2013 Perşembe

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

02 Mayıs 2013 Perşembe

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Adıyaman ve Şanlıurfa illerindeki çadır kent ve konteyner kentlerde barındırılan Suriyeli sığınmacılar hakkında yapılan inceleme ve hazırlanan raporun görüşülmesi	1:11
Kocaeli Kandıra Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde yapılan inceleme ve hazırlanan raporun görüşülmesi	11:18
Kahramanmaraş Milletvekili Nevzat Pakdil ve Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal'ın Myanmar'daki Müslüman katliamı hakkında verdikleri verilerin görüşülmesi	18:28

İÇİNDEKİLER

	<u>İl</u>	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM		1:28
Adıyaman ve Şanlıurfa illerindeki çadır kent ve konteyner kentlerde barındırılan Suriyeli sığınmacılar hakkında yapılan inceleme ve hazırlanan raporun görüşülmesi		1:11
Cemal Yılmaz DEMİR	Samsun	2:3, 7, 8, 10
Mahmut TANAL	İstanbul	3:4, 7:8, 9:10
Mehmet METİNER	Adıyaman	4:5, 9, 10
Mehmet Naci BOSTANCI	Amasya	5:6, 10:11
İhsan ŞENER	Ordu	8
Kocaeli Kandıra Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde yapılan inceleme ve hazırlanan raporun görüşülmesi		11:18
Murat YILDIRIM	Çorum	11, 13, 14, 15:16, 17
Mehmet Naci BOSTANCI	Amasya	11, 16:17
Sinan Aydın AYGÜN	Ankara	11:14, 16
Oya ERONAT	Diyarbakır	13
Mehmet METİNER	Adıyaman	14
Ahmet Salih DAL	Kilis	14
Mahmut TANAL	İstanbul	14:16
İhsan ŞENER	Ordu	17

Nevzat PAKDİL	Kahramanmaraş	17
Abdurrahim AKDAĞ	Mardin	17:18

Kahramanmaraş Milletvekili Nevzat Pakdil ve Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal'ın Myanmar'daki Müslüman katliamı hakkında verdikleri vergilerin görüşülmesi **18:28**

Nevzat PAKDİL	Kahramanmaraş	18:25
Ahmet Salih DAL	Kilis	25:26
Hamza DAĞ	İzmir	26:27
Mehmet METİNER	Adıyaman	26
Ülker GÜZEL	Ankara	27
İhsan ŞENER	Ordu	27
Sinan Aydın AYGÜN	Ankara	28

Açılma Saati: 10.35

Kapanma Saati: 13.04

BİRİNCİ OTURUM

02 Mayıs 2013 Perşembe

Açılma Saati: 10.35

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Yusuf HALAÇOĞLU (Kayseri)

0

BAŞKAN – Sayın değerli milletvekillerimiz, değerli üyelerimiz, değerli basın mensupları; 24'üncü Dönem Üçüncü Yasama Yılı 21'inci toplantımızı açıyoruz. Toplantı yeter sayımız vardır.

Gündemi arz ediyorum:

1) Başkanlık sunuşları.

2) **Adıyaman ve Şanlıurfa illerindeki çadır kent ve konteyner kentlerde barındırılan Suriyeli sığınmacılar hakkında yapılan inceleme ve hazırlanan raporun görüşülmesi.**

3) **Kocaeli Kandıra Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde yapılan inceleme ve hazırlanan raporun görüşülmesi.**

4) **Kahramanmaraş Milletvekili Nevzat Pakdil ve Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal'ın Myanmar'daki Müslüman katliamı hakkında verdikleri vergilerin görüşülmesi.**

Değerli arkadaşlar, gündeme geçmezden önce Komisyonumuz bünyesinde oluşturulan bir heyetle 15 ve 20 Nisan 2013 tarihlerinde Almanya'da bir inceleme ziyaretinde bulunduk. Bu ziyaretimizin iki temel hedefi ve amacı vardı. Bunlardan bir tanesi gençlik dairelerinin uygulamaları hakkında incelemelerde bulunmak. Bir diğeri de Neonazi davasının takibi ve Parlamentoda kurulan Neonazi araştırma komisyonlarıyla temaslarda bulunmak. Bu konuyla alakalı özet bilgi notunuzu masalara bıraktık ancak kısaca da ifade etmek gerekirse özellikle gençlik daireleriyle alakalı incelememiz geniş kapsamlı bir şekilde orada yerine geldi. Bundan altı ay önce Almanya'da veya Avrupa'da yaşayan Türk ailelerin çocuklarının ellerinden alındığı hususunu gündeme getirdiğimizde muhataplarımız "Nereden çıkarıyorsunuz, böyle bir sorun yok ülkemizde, Almanya'da." diye bize hitap ederken artık bugün itibarıyla geldikleri noktada "Evet, böyle bir sorun var. Bu sorunu hep birlikte çözmeye hazırız." noktasına gelmiş olmaları çok önemli. Bizim yaptığımız incelemelerde... Öncelikle ailelerle, mağdur ailelerle bir toplantı yaptık, daha sonra avukatlarıyla bir toplantı yaptık. Ardından da bunun bire bir muhabatı gençlik daireleri, farklı farklı gençlik daireleriyle bir araya geldik ve yine gençlik dairelerinin bağlı bulunduğu belediye başkanlıklarıyla bir araya geldik, toplantılar yaptık ve daha sonra bir kademe yukarıya çıkarak federe yani eyaletlerdeki ilgili bakanlarla görüşmelerimiz oldu. Yine bir kademe yükseğe çıktığımızda bu sefer federal muhataplarla yani Alman federal parlamentosundaki komisyon başkanlarıyla, bakan yardımcılılarıyla görüşmelerimiz oldu ve akşamları da sivil topluma ayırdık. Çok verimli bir süreç geçti gerçekten bu konuyla alakalı ve buradaki ön tespitlerimizi de yine bu bilgi notunda sıraladık, bunları tekrar etmek istemiyorum.

Yine, almış olduğumuz karar gereğince de 17 Nisanda yapılması kararlaştırılan Neo-Nazi yargılamasının ilk duruşmasına katılacak idik fakat biz orada iken Anayasa Mahkemesinin de kararı gerekçe gösterilerek, biliyorsunuz, duruşma 6 Mayıs'a ertelendi. Ama biz yine de programımızı burada devam ettirdik ve başta mahkeme başkanı olmak üzere ilgililerle görüşmelerimiz oldu. Alınan tedbirleri bize gösterdiler. Salon hakikaten çok dardı yani küçüktü. Ama onların da şöyle bir gerekçeleri var: İşte, diyor: "Bu dava yaklaşık iki yıl devam edecek, dolayısıyla duruşmaları başka bir salonda yani dışarıda yapmamız durumunda yarın heyecan da düşerse bu sefer hem güvenlik sorunu olabilir sanıklar ve mağdurlar açısından hem de hâkimlerin sürekli oraya taşınması gerekebilir. O bakımdan, bu tür gerekçelerle bu küçük ama dar salonda yapmaya karar verdik."

Şimdi, 6 Mayıs'ta yani pazartesi günü ilk duruşma yapılacak. Bu arada daha önce ortaya çıkan, işte, Türk basınının alınmamasıyla alakalı sorunlar da kısmen çözülmüş görünüyor. Dolayısıyla, bizim 6 Mayıs'ta yine bir heyetle, inşallah, en azından ailelerle birlikte olduğumuzu göstermek adına, onların yanında olduğumuzu hissettirmek adına bir inceleme ve destek gezimiz olacak.

Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Mahmut Bey katılacak, yine MHP'den Mustafa Bey katılacak, bizden Kerim Bey ve ben katılacağım ve dört kişiyle bir inceleme gezimiz olacak. Bu şekilde bir ön bilgi vermiş olayım.

Evet, şimdi gündeme geçiyoruz. Gündemin 2'nci maddesinden Adıyaman ve Şanlıurfa illerindeki çadır kent ve konteyner kentlerde barındırılan Suriyeli sığınmacılar hakkında yapılan inceleme ve hazırlanan raporun görüşülmesi.

Değerli arkadaşlar, öncelikle ben Alt Komisyon Başkanımız Sayın Cemal Yılmaz Demir'e bir söz vermek istiyorum bu konuda.

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Arkadaşların söyleyecekleri varsa raporla ilgili, ondan sonra da konuşabilirim.

BAŞKAN – İsterseniz bir sunum yapın Cemal Bey, ondan sonra sorular gelebilir.

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Tamam.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; 13-14 Mart 2013 tarihinde yaptığımız incelemeye Komisyon Başkanımız Sayın Ayhan Sefer Üstün, Alt Komisyon Başkanı olarak ben, Konya Milletvekilimiz Sayın Kerim Özkul ve Adıyaman Milletvekilimiz Sayın Mehmet Metiner katıldılar. Daha önce 18-19 Ocak 2012'de, ikinci olarak da 3-4 Eylül 2012'de olmak üzere iki defa Hatay'da çeşitli barınma merkezlerinde incelemelerde bulunmuştuk. İncelemelerde öncelikle il ve ilçe mülki ve idare amirleri ve diğer idari yetkililerden bilgi almıştık. Adıyaman'daki tek merkezde ve Şanlıurfa'da üç merkezin ikisinde, Harran ve Akçakale'de incelemeler yaptık. Buralarda yaşayan Suriye vatandaşlarıyla görüşmeler yaptık ve buradaki faaliyetleri değerlendirdik. Alt komisyon ülke çapında Suriyeli sığınmacılara yardım konusunda en yoğun faaliyetlerde bulunan üç sivil toplum kuruluşunu da bu incelemeye davet etti. Bu çerçevede İHH İnsani Yardım Vakfı, Kimse Yok Mu Derneği ve Deniz Feneri bu komisyon çalışmalarına iştirak ettiler.

11 Mart 2012 tarihi itibarıyla ülkemizdeki barınma merkezinde bulunan Suriyeli sayısı 187.639. Önce Adıyaman çadır kent barınma merkezinde yaptığımız incelemelerden bahsetmek istiyorum. 13 Mart 2013'te yaptık bu incelemeyi, ziyareti. Bu merkezde 2.292 çadır bulunmakta ve 11.011 kişi konaklamakta, inceleme yaptığımız zaman itibarıyla. Merkez büyüklüğü nedeniyle 6 mahalleye ayrılmış. Her mahallede mahalleleri temsilen birer muhtar bulunmakta. Ayrıca, her mahallede 8 bulaşikhane, 2 çamaşırhane, 8 abdesthane, 80 banyo, tuvalet, 3 televizyon çadırı, sahra hastanesi; eğitim olarak anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise teşkilatlanması yapıldığını gördük. 3.021 öğrenci eğitim görüyor. Eğitimlerde 67'si Suriyeli, 16'sı Türk olmak üzere 83 öğretmen bu eğitimleri gerçekleştiriyor. Türkçe derslerine Suriyelilerin yoğun ilgi gösterdiğini de tespit etmiş bulunuyoruz. Ayrıca, kurs faaliyetleri vardı burada. Bay-bayan kuaförlüğü, bilgisayar, el sanatları, dikiş nakış, halıcılık, tekstil, Türkçe, bağlama ve resim kursları. Adıyaman'daki çadır kent sağladığı sosyal imkânlarla diğerlerine göre daha öne çıkmaktadır. İncelemelerimize iştirak eden sivil toplum kuruluşları dünyanın pek çok yerinde benzer sığınma merkezlerini ziyaret ettiklerini ancak bunun daha iyisine rastlamadıklarını da ifade ettiler.

Harran'a gelince, burası 14 Mart 2013 tarihinde Komisyonumuzca ziyaret edildi. Her biri 21 metre kareden 2 bin adet konteynerden oluşuyor. 10 bin kişi kapasiteli bu 7 merkezde inceleme yaptığımız gün itibarıyla 12 bin kişi konaklamakta idi. Buna mukabil 380 personel hizmet vermektedir. Burası dört mahalleden teşekkül etmiş. Bu merkez içinde okul alanı, 2 sosyal tesis, 2 cami, 2 voleybol ve 1 basket sahası şeklinde spor alanı; 2 market bulunmakta. 20 adet konteyner, merkezdeki sağlık hizmeti için de kullanılmaktadır. Harran'da, merkezde 2 adet 24 ve 1 adet 16 olmak üzere 64 derslikli 3 okul bulunmaktadır. Burada okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, lise eğitimi verilmektedir. 4.747 öğrenci eğitim alıyor, 211 öğretmen görev yapıyor. Burada da diğer yerlerde olduğu gibi sığınmacılara yönelik, özellikle bayanlara yönelik her türlü kurs faaliyeti de devam ediyor.

Akçakale Süleyman Şah çadır kent barınma merkezi son inceleme yaptığımız yeri. Burada 14 Mart 2013'te Harran barınma merkezinin hemen akabinde bu ziyareti gerçekleştirdik. Merkezde 22.500 kişi kapasiteli 1.129 çadır bulunmaktadır. Kapasitelerine karşılık merkezin mevcudu maalesef 35 bin kişinin üzerindeydi o gün itibarıyla. Şanlıurfa Ceylanpınar çadır kentinden sonra ki o 41.500 kişi civarında bir kapasitesi vardı, ondan sonra ikinci en kalabalık barınma merkezimiz. Ortalama 500 adet çadır bulunan her mahallede 2 mescit, 8 bulaşikhane, 2 çamaşırhane, 3 televizyon çadırı, 8 abdesthane, banyo, tuvaletler, sahra hastanesi hizmeti veriliyor. 33 derslikli eğitim veren okulumuz var. Burada okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, lise eğitimi veriliyor. 5.556 öğrenci eğitim alıyor. 234'ü Suriyeli, 25'i Türk öğretmen görev yapıyor. Türkçe dersi, dil dersi de veriliyor. Burada da diğer yerlerde olduğu gibi kurs faaliyetleri devam ediyor.

Bu arada, raporun yazımı sırasında bir olay cereyana geldi, basına yansıdı. Akçakale Kaymakamlığından bu olayla ilgili aldığımız son bilgiye göre 27 Mart -yani bizden sonra- 2013 günü sabah saatlerinde 200 kişilik bir grubun yönlendirmesiyle çadır kentte bir asayiş olayı, bir karışıklık meydana geldi. Güvenlik güçlerinin müdahalesiyle bu olay sonlandırıldı. Kameralarla tespit edilen 130 kişilik grup, diğer sığınmacıların kendilerine tepki göstereceği, Esat yanlısı olarak lanse edilmekten çekinecekleri ve Türkiye'deki adli

makamlarca haklarında işlem yapılacağı düşüncesiyle kendi rızalarıyla Suriye'ye geri dönmeyi talep etmişlerdir, geri dönmüşlerdir. Bu son gezdiğimiz çadır kentlerdeki düzen, intizam, hijyen koşulları, sosyal faaliyet, eğitim faaliyetleri dolayısıyla özellikle AFAD başta olmak üzere bu şehirlerin mülki ve idari yöneticilerine, Kızılay'a ve katkı sağlayan sivil toplum kuruluşlarına özellikle teşekkür etmek istiyoruz. Bence, raporumuzda da ifade ettiğimiz gibi bütün dünyadaki sığınmacılarla ilgili barınma merkezleri açısından örnek olabilecek bir düzen, intizam içerisinde bu kamplarımızı gördük ve bunun mutluluğu içerisindeyiz. Elbette oradaki yaşayan insanların psikolojik durumları zaman zaman gerginlik yaşamalarına sebep oluyor ama devletimiz imkânları itibarıyla, sivil toplum kuruluşlarımız insani anlamda buraya en güzel biçimde hizmetini sunuyorlar.

Bir defa daha ben Alt Komisyon Başkanı olarak emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlar, öncelikle ayağımın kırık olması nedeniyle hem telefonla arayıp ve mesaj gönderen, ayrıca ulaşamayan tüm arkadaşlara, bu samimi duygulardan dolayı herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Geçmiş olsun. İnşallah tekrar etmez.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sağ olun.

Ama inşallah Hükümet bir daha barikatı kurmazsa halkın önüne bunlar olmaz ama benim temennim ülkede hem eylemsel barikatların hem de fikrî barikatların kaldırılması, temennim o.

Değerli Başkan, değerli arkadaşlar; Sayın Alt Komisyon Başkanımız bilgi verdi. Ben teşekkür ederim. Yalnız, söyleyeceklerim benim -ben Adıyaman Çadır kenti bilmiyorum- bu cümlelerim Adıyaman çadır kentle ilgili değil, gitmediğim için yani bu cümlelerin tamamı Akçakale ve Ceylanpınar'a yönelik.

Şimdi, öncelikle şunu kabul etmek lazım. Sayın Alt Komisyonumuz, bir sefer Komisyonumuz kurumlar üstü evrensel bir kurum, partiler üstü bir kurum diye olması gereken bu, bu şekilde inanıyorum ve bu inançtayım. Ancak, Deniz Feneri Derneğinin Komisyon tarafından davet edilip gönderilmesi... Bir yönden şu anda Deniz Feneri hakkında devam eden bir dava var. Vatandaşın hayır kurumu adı altında toplanan paraların bir başka televizyon kanallarının güçlendirilmesi, basın mensuplarının güçlendirilmesi hususunda harcandığına ilişkin iddianame ve devam eden dava var. Ama davanın sonucu ne olur ben buna bir şey söyleyemem. Fakat, böyle bir gerçek var. Ama bu üzerine şayia olan bir derneğin -gerçi içimizde üye olan arkadaşlarımız da var, o ayrı bir sorun ama- yani bunun davet edilmesi kurumumuza biraz şey geliyor. Bir eleştiri gelir, doğru bir hadise değil. Mümkünse bu tür ziyaretler bir daha olduğu zaman bence biraz daha hassas davranılırsa daha doğru olur diye düşünüyorum.

Şimdi Değerli Başkan da bahsetti, ziyaretlerinden sonra 27 Martta olan hadiseler nedeniyle basında sınır dışı edildi denildi ama Sayın Başkan gönül rızalarıyla gittiğini söyledi. Şimdi, şuna bakmak lazım: O zaman; bir, eğer 130 kişi kendi gönül rızasıyla gittiyse genellikle biz bu tür sığınma ve mülteci konumuna ne deriz? Gerçekten bulunduğu ülkede zulüm, işkence varsa bir gruba karşı ve birilerine karşı eşitsizlik eğer varsa, bu tür olaylar varsa sığındığı ülke bunu kabul etmek zorundadır. Yani, bir, siyasi nedenlerden dolayı; iki, merhamet duygusundan dolayı kabul edilmez. Çünkü, gayet rahat Cenevre Sözleşmesi böyle söylüyor. Bu benim sözüm değil. Cenevre Sözleşmesi diyor ki: "Eğer gerçekten, bir, grup bir zulüm ve baskı altından kaçırırsa, siyasi nedenlerle olmayacak; iki, merhamet duygusuyla olmayacak. O ülke bu iki nedenden dolayı bu ikisinin dışında kabul etmek zorundadır." Şimdi, bu gelen Suriyeli sığınmacılar yani madem kendi gönül rızasıyla gayet rahat gelip gidebiliyorsa o zaman bu baskı ve zulüm, biraz soru işareti kafamızda kalıyor Değerli Başkan. Eğer bu kendi gönül rızasıyla değilse, ülkemiz bunları geri göndermişse bu daha büyük bir sorun teşkil eder. Niçin? Çünkü, 1950 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nin 32'nci maddesi der ki: "Gelen sığınmacı geri gönderilemez." Ancak kamu düzeni ve güvenlik gerekçesiyle ki burada 27 Marttaki eylemler diyeceksiniz bu yeteri düzeyde bir kamu düzeni, kamu güvenliği teşkil etmez mi? Etmez. Niçin etmez? Çünkü, orada o gün için -Allah kimsenin başına getirmesin- çadırlarda yangın çıkıyor, iki tane çocuk vefat ediyor yangın nedeniyle. Orada can havliyle insanlar bir araya geliyor, buradaki ilgisizlik ve alakasızlık nedeniyle bir protesto eylemi yapıyor. Peki, bu protesto eylemi sadece Türk vatandaşlarımızın yapabileceği haklardan mıdır, yoksa yabancılar da bu haktan yararlanabilir mi? Tartışmalı. Hukuksal anlamda büyük bir soru işareti bu. Burada baktığımız zaman gayet rahat bizim Anayasa'mızda bu tür eylemleri, protesto eylemlerinin kendilerini ifade edebilme ve kendisinin talep ve isteklerini, şikâyetlerini dile getirme açısından yapabilirler. Bu eylem nedeniyle bu insanların sınır dışı edilmesi sözleşmenin ihlali anlamına gelir ve gerçekten kötü bir örnek olmuş olur, bu anlamda da kötü bir sınav vermiş oluruz.

Bu konuyu burada kapattıktan sonra gelirim mevcut olan yani Akçakale ve Ceylanpınar'daki çadır kentlerle ilgili... Bir sefer, Akçakale'de kurulan çadır kent, evet, gelen sığınmacıların güvenliği düşünülürdü, Akçakale'de yaşayan vatandaşlarımızın can güvenliği tehlikede kaldı. Yani vatandaşımız orada ikinci sınıf muamelesi görüyor ama gelen sığınmacılar daha güvenli bir bölgeye taşındı.

Şimdi, Akçakale'ye bomba düşmeden önce, atılmadan önce bizim o bölgede sorumlu Profesör Doktor Nurettin Demir Bey bölgenin kaymakamıyla, Akçakale Kaymakamıyla görüşür, der ki: "Bakın, sürekli burada bu tür olaylar oluyor. Bu vatandaşımız..." Zaten Komisyon da gitmiştir, yeri de görmüştür, sınır zaten. Tren rayları geçiyor. Hatta, biz kaymakama gidip dediğimizde de yani burada sınırı bir kontrol edelim "Güvenlik yoktur, oraya gitmeyin." denildi. Ama vatandaşımız da orada yaşıyor, o ilk mahalle, ilk sınırı olan mahalle. Tabii, onun üzerine o elim hadise oldu. Öncelikle yani burada o bölgedeki vatandaşlarımızın sınır güvenliği açısından hakikaten o da tehlikede. O ilk mahalle geceleri güvenlik nedeniyle boşaltıldığı için insanların evlerinde hırsızlık yapılıyor ve genç çocuklar o mahallede gece bekçiliğini yapıyor. Yani bu açıdan da Akçakale esnafı ekonomik anlamda hakikaten o da bir dezavantaj çünkü sıkıntılar yaşıyor. Akçakale'deki halk o konuda tedirgin. Hatta -raporda ben onu göremedim, Sayın Başkan beni bağışlasın, yanlış söyler isem lütfen beni düzeltsinler, Urfalı olmam nedeniyle gidip geliyorum- oradaki vatandaş diyor ki: "Her mülteci aileye, sığınmacı aileye ayda 400 TL veriliyor ancak keşke onlara verilen bu 400 TL'yi bize de verseler, biz de hiç olmazsa bu güvenliğimizi daha rahat sağlayabilecek bir yere gitmiş olabiliriz." Böyle bir sıkıntı var. Ama, oradaki mültecilere sadece burada on beş günde bir 40 TL'nin verildiği söyleniyor, kişi başı açısından ama orada da böyle bir hadise söyleniyor. Hangisi doğru ben bilemiyorum yani. Ama asıl olan tabii Komisyonunun düzenlenmiş olduğu belgeye itimat etmek lazım.

Şimdi, orada hekimlerle ilgili hakikaten düzenli aşuların... Ben hekim değilim, Profesör Doktor Nurettin Bey bir hekim olması nedeniyle çünkü onun özel raporu da var yani inceleme neticesinde, orada düzenli aşının yapılmadığı, her an için hele hele havaların ısınması nedeniyle daha kötü sıkıntılar oluşabileceği, bu anlamda sıhhi ortamın sağlıklı olmadığı şeklinde.

Orada bir de şu sıkıntı var: Şimdi, bölgede tabii ki gelen sığınmacılarla ilgili, şehir dışına çıkmayla ilgili sorunlar var, o da düzenli bir giriş çıkış olmuyor. Netice itibarıyla, kimsenin hâlen kimlik kayıtlarının tutulmadığı şeklinde sıkıntılar var. Suç işleme oranı bununla bağlantılı yüksek bir durumda. Bunların da tabii raporda yer almasında yarar vardır.

Diğer husus eğitimle ilgili. Yine yabancılara ilişkin, sığınmacılarla ilgili eğitimi gerçekten kutlamak lazım, iyi bir hadise ama bununla birlikte tabii çalışma hakkı var, seyahat hakkı var. Kanun, seyahat hakkını kısmen belirli şeylerle sınırlıyor ama madem ki bu haklar verildiyse bunu da genişletmekte yarar var çünkü Anayasa'mızda gerçekten sırf vatandaşımıza bu haklar verilmiştir demiyor, "herkes" ibaresi geçiyor. "Herkes" ibaresi geçtiğine göre sığınmacıların da çalışma hakkı, eğitim hakkı, seyahat hakkı, bu tür hakların hepsinden yararlanması gerekir ama baktığımız kadarıyla yetersiz ve mağduriyetleri hâlen devam ediyor. Buna en azından şu yapılabilir mi Sayın Başkan? Belki yapılabilir. Tabii bu bir hükümet tercih politikası. Almanya'da bu tür hadiseler olduğu zaman -tabii takdir ederseniz, orada eyaletler var- eyaletlerin ekonomik durumuna göre göçmenler her eyalete göre, o eyaletin zenginliğine göre gönderiliyor. Ne için? Çünkü, göçmenlerin yani o sığınmacıların kaldığı yerde o bölgeyi daha fazla ekonomik anlamda fakirleştirmemesi için. Şimdi, bu en azından ülkemizde 81 ilimiz açısından da zengin olan illerimize bu dağılım belki yapılmış olsa idi veya yapılabilmiş olsaydı o bölgemizde bulunan gerek Hatay gerek Kilis gerek Şanlıurfa illerimizdeki o ilçelerde ekonomik anlamda da çünkü o ilçelerde de bir durgunluk var, bir sıkıntı var, bu kadar da orada yaşayan halkımızı da mağdur etmemiş olurduk.

Uzattım, sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İki küçük not arz edeceğim. Birincisi, burası İnsan Hakları Komisyonu. Dolayısıyla, Komisyon üyelerinin herkesten daha fazla masumiyet karinesine dikkat etmesi gerekiyor. Deniz Fenerini beğenirsiniz, beğenmezsiniz; eleştirirsiniz, eleştirmezsiniz, o sizin durduğunuz yere bağlı olarak, siyaseten kuşandığınız yere bağlı olarak değişir. Ama İnsan Hakları Komisyonunda, bence, hakkında kesinleşmiş bir mahkeme kararı yokken hiçbir kişi, kurum hakkında konuşmamakta yarar var, bunu öncelikle belirtmek isterim. Çünkü eğer buna riayet etmezsek o zaman bir başka davada bu kadar çok militanca bir savunuyu da izahta zorlarız. Çünkü herkes durduğu yere göre mahkemelerde olup bitenleri kendi açısından sorgulamaya başlarsa, hukukun çivisi çıkar. Ama en azından, yani mahkeme kararı kesinleşmeden konuşmamayı, "suçlu, suçsuz" biçiminde yargılayıcı cümleler kullanmamayı ve de "şaibe var" biçiminde cümleler kullanmadan konuşmayı öğrenirsek, sanıyorum insan hakları bilincinin gelişmesine de bir biçimde katkı sağlamış oluruz. Çünkü ülkemizde süregiden başka davalar var, "fasa fiso" diyenlerden tutunuz da başka türlü konuşmaları yapanlara kadar var. Ben, Kendi

adıma, mahkeme bitmeyince kadar, gerek Ergenekon davasında gerek başka davalarda hiç kimsenin suçlu ilan edilmemesi gerektiğine inanıyorum. Siyaseten eleştirebiliriz, zihniyet olarak eleştirebiliriz ama mahkeme süreçlerine, yargı süreçlerine her birimizin, ziyadesiyle saygılı olması gerekiyor.

Ayrıca, şaibe çok siyasi bir bakış açısidir. Mahkeme karar vermediğine göre herhâlde “suçlu” diyemeyeceğiz. Peki, şaibe neye göre şaibe? O açıdan, ben talihsiz bir ifade olarak değerlendiriyorum. İyi niyetinden bağımsız, siyaseten talihsiz bir ifade olarak değerlendiriyorum. Bunun düzeltilmesini hassaten rica ediyorum, aksi takdirde, hakkında atılı iddianamelerde o kadar çok suç, şaibe olmasına rağmen... Yani, Sevgili Sinan Aygün dostum başışlasınlar onu asla kastetmiyorum, o zaman birilere de kalkıp der ki “Hakkında bu kadar çok atılı suç olmasına rağmen siz birtakım insanları niye Meclise taşıdınız ve bu insanlara niye bu kadar çok militanca arka çıkıyorsunuz?” Bu tür siyasi polemiklerin yerinin İnsan Hakları Komisyonunun olmaması gerektiğine inanıyorum.

İkincisi, ben de katıldım bu gezilere. Gerçekten, kamplarımız çok iyi koşullarda dizayn edilmiş. İyi bir inceleme yaptık, heyet üyelerine teşekkür ediyorum. Hazırlanan rapor da bence titizlikle, objektif bir biçimde hazırlanmış, Sayın Başkanı ve Komisyon üyelerimizi kutluyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Arkadaşlar, oraya ben de bir açıklık getireyim.

Biz, burada özellikle şu bilgiyi istedik AFAD’dan ve o bölgede yardım yapan, ilgilenen valiliklerden: “Çadır kentlere doğrudan yardım yapan derneklerimizin isimlerini bildirin.” dedik ve bu çerçevede onların da katılmasında fayda var. Yani hem yaptıklarını görsünler hem de bir teşvik olsun diye. Yoksa, yani burada öyle özel bir ayırım, vesaire yok.

İstanbul’daki başka bir gezide başka derneklerimiz, farklı dernekler vardı. Dolayısıyla, gönül ister ki, bu derneklerimizin sayısı artsın Türkiye’de ve her türlü görüşten ari bir şekilde... Çünkü insani bir konu. O bakımdan, kim yardım ederse onlarla birlikte oralara her zaman gitmeye bu noktada hazırız.

Sayın Naci Bostancı, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Çok teşekkür ediyorum.

Üniversitede dekanlık yaparken, önüme bir dava dosyası gelmişti. Bir öğrenci gösterilere karışmış, içeriye almışlar, yargılanıyor, ona ceza verilmesine ilişkin bir öneri. Dedim ki: “Buna cezayı hangi gerekçeyle vereceğiz? Hakkında bir mahkeme kararı yok.” Hakkında mahkeme kararı olmaksızın bizim sanki varmış gibi muamele yapmamız ve ceza vermemiz talep ediliyor. Dolayısıyla, yanlış bir karar, ceza vermedik.

Hakikaten, politik olanla hukuki olanı birbirinden ayırmak lazım. Bizim, bir kuruma sadece yargılanıyor olduğu için şaibe bildirmemiz veya tavır almamız hakikaten doğru olmaz. Mahmut kardeşimin de bu kanaati paylaşacağını düşünüyorum.

Elbette, politik tartışmalarda çok çeşitli yorumlar yapılabiliyor ama hukuki olana riayet çok önemli. Kaldı ki, oradaki sığınmacılara yapılan yardımlar söz konusu.

Bu, mülteciler meselesi, dünyada belli başlı temel meselelerden birisi. Çünkü birçok bölgesel çatışma oluyor ve orada bulunan ülkeler mülteciler sorunuyla karşı karşıya kalıyorlar. Muhkem uluslararası bir hukuk var ama o uluslararası hukuku destekleyecek ölçüde imkân yok. Dolayısıyla, insanlar parlak laflar ediyorlar ama mültecilere yardım konusunda uluslararası birlikler çok fazla hareket etmiyor.

Fransızların bölgeye gelip Türkiye’ye sığınan Suriyeli sığınmacılara ilişkin çok insani üzüntülerini bildirmeleri üzerine, Dışişleri Bakanı “Bu kadar üzüldüğünüzü görüyorum, o zaman 50 kadar sığınmacıyı da siz alır mısınız?” dediğinde Fransızların yan çizdiğini öğrenmişim.

Dolayısıyla, güzel sözlerle konuşmak ile fiilen insani sorumlulukları üstlenmek farklı bir şey. Zaman zaman güzel konuşanlar oluyor ama insani sorumlulukları üstlenme konusunda uluslararası kamuoyunun yeteri kadar istekli olmadığını görüyoruz.

Türkiye, bulunduğu coğrafyada bu insani sorumluluğu hem uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerini... Ama çok daha önemlisi, o insani sorumluluğu, bu muhataralı coğrafyada yerine getirmeye dikkat eden, riayet eden bir ülke.

Geçmişte de Irak’ta birtakım olaylar yaşanmış ve Türkiye’ye sığınmacılar gelmişti. Şimdi, aynı olay Suriye için gerçekleşiyor. Suriye sığınmacıları sadece Türkiye’de yok, aynı zamanda Ürdün’de, yanlış bilmiyorsam 300 bin civarında sığınmacı var. Ayrıca, 1 milyon kişiye yakın insan Suriye’nin içinde yer değiştirmiş vaziyette.

Hakikaten, bu tür iç karışıklıkların dramını, problemini en fazla mülteciler yaşıyor. Kolay bir iş değil göç etmek, bir başka ülkeye gitmek, orada tutunmak ve sonucu belirsiz bir geleceği beklemek. Bir gün toprağına, evine geri döneceğini ümit etmek;

döndüğünde evini bulup bulamayacağını bilmek. Onların yaşadığı travma ayrı. İşin maddi şartları bir tarafa, işin psikolojik boyutu müthiş.

Adıyaman kampı -rapordan anladığım kadarıyla- nispeten diğerlerine göre daha iyi ve tutarlı görünüyor. Ama nüfusu 11 bin, 2 bin konteyner var, her konteyner 21 metrekare. Ben, kabaca bir hesap yaptım, adam başına 2 metrekare düşüyor konteynerlerde. Doğrusu, şu alanı düşündüm, böyle bir yerde, demek ki 10 kişi, hatta 15 kişi kalıyor, gerçekten son derece zor bir durum.

Tabii, Türkiye Cumhuriyeti imkânları çerçevesinde elinden geleni yapıyor, ciddi harcamalar yapıyor ama bu insani bir görev, bunu yapmak durumunda.

Mültecilere ilişkin bu problem konusunda bundan sonra da tabii Türkiye bu yükümlülüklerini yerine getirecek ve Suriye'deki iç karışıklığın bitmesine müteakip, bu zorunlu ikamet muhakkak sona erecek, bu insanlar geri ülkelerine dönecekler. Bu süre zarfında komşuluğun ve insanlığın kurallarına uymak, "nomos" a uymak çok önemli.

Ümit ederiz ki, bu yakınlık, bu insani tutum, bölgedeki tüm o hesabi entrik karışıklıklara karşı insani bir mukabele olarak yine bölgenin vicdanını güçlendirmede önemli bir yer işgal etsin. Çünkü Orta Doğu coğrafyasında bu insani mukabelelerin çok önemli olmasını, güçlenmesini, başka ülkelerin, çevrelerin de bu vicdana katılmalarını temenni ederim. Çünkü bu coğrafya çok karışıklıklara gebe aynı zamanda. Hem barışın hem çatışmanın her türlü unsurunu, potansiyelini içinde barındırıyor. Buradaki ortak aklın mihmandarlık edeceği, elbette o barış potansiyelini harekete geçirmek... O yönde Türkiye'nin çabaları olduğunu da biliyoruz.

Ümit ederiz, tıpkı Avrupa'nın yaşadığı nice acıdan sonra Avrupa Birliği üzerinden ulaştığı barışçıl iklimle bu coğrafya da ulaşır, farklı kimliklerden, farklı inançlardan insanlar bir arada yaşarlar, bu tür dramatik tablolar ortaya çıkmaz.

Sonuçta, herhangi bir ülkeye, bir millete, bir inanç grubuna ilişkin insani maliyet, herkesin insani maliyeti olarak, herkesin vicdanında, hayatında bir tahribat yaratarak sonuç doğuracaktır, bunu da hesaba katmakta fayda var.

Komisyon'a yapmış olduğu çalışmalar için şükranlarımı bildiriyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Bostancı, teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, tamamlayıcı cümlelerinizi vereceğim, hem Sayın Tanal' a hem Sayın Yılmaz Demir'e.

Ben de bu ziyarette bulundum. Gerçekten, orada cansiparane çalışan kamu görevlilerine ve sivil toplum örgütlerine teşekkür ediyorum, kolay bir iş değil. Birçok kamu görevlisi buldukları illerden geçici olarak oraya gelmişler ve bir fedakârlık duygusuyla çalışıyorlar, yani bir kamu görevi inancıyla değil, bir fedakârlık duygusuyla çalışıyorlar. Dolayısıyla, bunların hepsine ben teşekkür ediyorum.

Gerçekten, orada Türkiye'nin gücünü gördük. Çünkü bir ilçede olması gereken ne varsa, okuldan spor tesislerine kadar hepsi yapılmış vaziyette. Ama bülbülün altın kafese koymuşlar, yine de "kendi evim, yuvam" demiş. Dolayısıyla, ne yapsak insanları orada, yani kendi evinde olduğu gibi memnun etmeniz mümkün değil.

Biz isteriz ki bir an önce bu karışıklıklar son bulsun ve insanlar kendi evlerinde, kendi yurtlarında hayatlarını, geçimlerini devam ettirsinler.

Türkiye'nin göç politikaları açısından şunu söyleyeyim, gerçekten, dünyada örnek gösterilebilecek noktaya geldi. Yani buraya zaman zaman göç heyetleri geliyor, şunu diyorlar, bize mesela, sorularından anlıyorum: "Bu kamplara gidebiliyor musunuz?" diye soruyorlar. "Ne demek, yani? 'Bu kamplara gidebiliyor musunuz?' sorusunu sorduğunuza göre Avrupa'da buralara gidemiyormuşsunuz gibi bir tavır var sanki.", "Evet, Avrupa'da bu kamplara öyle kolay kolay gelemesiniz." diyorlar.

İki, "Bu kamplara hiç basın gidiyor mu?" diyorlar. Diyoruz ki, biz buraya sivil toplumla, basınla birlikte gidiyoruz. Son gittiğimiz kamplarda da bu şekilde gerçekleştirdik. Dolayısıyla, yani, bizim uygulamalarımız şu anda Avrupa'ya ve şeye göre daha insani. Bizim belki mevzuat eksikliğimiz vardı; çok şükür, o mevzuat eksikliğimizi de gidermiş olduk. Özellikle bu Komisyonumuzda da bu kanun görüşüldü ve büyük katkılar sağladık. Yani, bu kanunun insani boyutunun öne çıkması açısından burada çok katkılar verildi ve bu kanun şu anda gerçekten çağdaş bir seviyeye yükseldi.

İşte, biraz önce Sayın Tanal' ın da belki sorduğu, bundan sonra bu insanların çalışma, eğitim, sağlık gibi birtakım temel sorunlarına veya sorularına cevap verecek bir yasal düzenleme olarak düzenlendi. Bu kanunun muhtemelen yönetmelikleri, vesaire önümüzdeki aylarda artık tam manasıyla devreye girmiş olacak.

Tabii, Türkiye tam da zamanında bu kanunu çıkardı, çünkü Türkiye artık transit ülke olmaktan çıkmış, bir hedef ülke hâline gelmiştir. Türkiye'nin pastası, aşı, işi büyüdükçe elbette komşuları, yakın akrabaları haklı olarak "Artık biz de bu pastadan bir pay almak istiyoruz." diye ülkemize geliyorlar. Bunların bir yasal mevzuat çerçevesinde düzenlenmiş olması çok iyi oldu.

Eğer, biz bu göç meselesini iyi yönetebilirsek külfet olarak değil, nimet olarak ülkemize döneceğine inanıyoruz. Ülkemiz dünya devletleri arasında sağlam bir şekilde yerini almak istiyorsa -ki hedefi odur- mutlaka içerisinde en az 10 milyon göçmen ve yabancı barındırıyor olabilmesi lazım. Bu, mutlaka, ilim adımı, sporda ileri gitmiş insanlar, iş adamları olması gerektiği gibi, aynı zamanda emek yoğun işlerde çalışacak insanlara da bu manada kapımızın açık olması lazım. İşte, bu kanunla birlikte inşallah bunun fırsatını yakalayacağız diye ümit ediyorum.

Ben, Sayın Tanal'a tamamlayıcı cümle kullanması için söz veriyorum.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, konuyu açınca benim cephemde de açıldı ama bu son kanunda Sayın Başkan adli müzaheret bürosu yok bir sefer. Çünkü, adli müzaheret bürosu takdir edersiniz... Adalet erişim hakkı, avukata erişim hakkı burada düzenlenmemiş, sadece avukat ücreti 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na atıf yapıyor. Ancak gelir durumlarının kötü olması, vesaire adli müzaheret bürosundan bir türlü yararlandırılmıyor. Şu anda büyük tartışmalar bu noktada düğümlenmekte. Mümkünse, Komisyonumuz da bu konuda duyarlılığını gösterirse iyi olmuş olur.

İki, kanunda yine bir sıkıntı daha var, o da 1950 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ndeki "mülteci" kavramını kabul etmiş, Batı'dan gelenleri kabul etmişiz, Doğu'dan gelenleri kabul etmemişiz. Hâlbuki, bakarsanız, bugüne kadar hep o 1950 tarihli Cenevre Sözleşmesi... Batı'da o dönemde göçler oluyordu, ona, o günün koşullarına... Ama bunun, bugünün koşullarını, Doğu'yla ilgili gelen koşulları pek fazla düzenleme alanı az. Onu da hep birlikte el vererek düzeltebilirsek iyi ederiz.

Bir başka sorun... Tabii, değerli konuşmacı arkadaşımız dedi ki: "Siyasetçilerin nereden baktığına ve hangi siyasi duruşla olaylara baktığına bakmak lazım." Ben, demokratik, sosyal, laik, hukuk devleti çerçevesinde olaya baktığım için hakkında dava açılanlarla ilgili bu şekilde edilmesiydi. Çünkü o iddianamelere herhâlde sizler de bakmışsınız.

Masumiyet karinesine çok saygı duyan bir arkadaşınızım. "Şu olmuş, bu olmuş." demedim ama "Böyle bir dava var." dedim.

Gelelim, "Neden bunları gösterdiniz?" Değerli arkadaşlar bizim 5 tane anayasamız var.

1876 Anayasa'mızda madde 47'de, 1921 Anayasa'mızda hüküm yok, 1924 Anayasa'mızda madde 17'de, 1961 Anayasa'mızda madde 79'da, 1982 Anayasa'mızda madde 83'te yasama dokunulmazlığı, milletvekili dokunulmazlığını yazar değerli arkadaşları.

Ben, bu 5 tane anayasamızdan 5 tane örnek vereceğim size.

1950 tarihinde –tabii ben konuyu bilmiyordum, aniden gündeme geldi- Osman Bölükbaşı, bağımsız girer, tutukludur, cezaevindedir, seçildikten sonra serbest bırakılır.

1957 tarihinde Faik Ferik, Demokrat Parti'dedir, tutukludur, cezaevindedir, seçilir, serbest bırakılır.

1987 tarihinde Ahmet Türk cezaevindedir, seçilir, serbest bırakılır.

2002 tarihinde... Kırmızı bültenle aranıyordu idi, basından görebildiğimiz, bildiğim kadarıyla Fadıl Akgündüz, Siirt'te 2002'deydi ve seçildikten sonra Türkiye'ye geldi. Hiç tutuklama olmadı, ifadesi alınmadı, hatta Mecliste yemin de etti. Hatırlarsanız o dönem Mecliste protestolar da geldi, Sayın Başkanımız o dönem yine milletvekiliydi bildiğim kadarıyla ve ne zaman Siirt seçimleri iptal edildi, ondan sonra gözaltına alındı.

2007 tarihinde Sebahat Tuncel tutukluydu, seçilince serbest bırakıldı. Yani, 5 tane örnek, o dönemin anayasalarında ve 1982'den bugüne kadar aynı yasalar, aynı anayasa hepsi yürürlükte ve bu sıkıntı devam ediyor. Niye gösterdiniz?

Şunu da sormak lazım: 2002 seçimlerinde Sayın Başbakan İstanbul'da birinci bölge milletvekili adayydı. Geçmişte işlemiş olduğu suçlar nedeniyle anayasal bir engel, suç vardı ve seçilemedi. Sadece onun için bir anayasa değişikliği yapıldı. Yani bir siyasi partinin kendisi iktidarda olacak, genel başkanı seçilemeyecek! Bu, Cumhuriyet Halk Partisinin demokrasiye inanmış olduğu inanç nedeniyle... Eğer o parti iktidardaysa genel başkanının cezalı durumda olması demokrasi açısından kabul edilecek bir husus değil. Yani, bu netice itibarıyla millî irade açısından gerçekten ayıplı bir husus. Bunu böyle dile getirmek doğru ve...

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Merve Kabakçı için ne düşünüyorsunuz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, ben sizin hepinizi sabırla dinledim. Sorunuzu anlamadım.

İHSAN ŞENER (Ordu) - Onu hatırlamaz!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, ben sakince dinledim sizi ama eğer o tahammülsüzlüğünüz varsa konuşmayabilirim, toplantıyı da terk edebilirim.

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Siz saydınız da, onu atladınız, unuttunuz herhâlde?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hangisini?

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Merve Kavakçıyı.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Onu hatırlamıyor çok eski olduğu için!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir dakika, ben size onu da söyleyeyim.

Merve Kavakçı'nın olayını da hemen söyleyeyim. Bizim hem Milletvekili Seçilme Kanunu'nda hem de Anayasa'mızda milletvekili seçilmenin koşullarından bir tanesi Türk vatandaşı olması, yabancı vatandaşı olmaması.

Sayın Merve Kavakçı o dönemde milletvekili -ben ayrıntılı hukukta çok iyi biliyorum "hatırlamaz" diyen arkadaşımız var ama- o olayda Amerikan vatandaşlığına geçtiği için, Sayın Başkan da hukukçu olduğu için... Bizim bir başka devletin vatandaşlığına geçmemiz hâlinde Bakanlar Kuruluna müracaat edip izin alma şartımız gerekiyor. Aksi takdirde, seçilemez. Yani Sayın Merve Kavakçı'nın o dönemde milletvekilliği, Amerikan vatandaşlığına geçtiği için düşürülmüştür, başka hiçbir sebep bunda aramayın. Ama eğer bu konuda isterseniz Genel Kurul tutanakları da açık.

Hatta... Bakın, güzel bir konuya getirdiniz, ben teşekkür ederim.

Şimdi, bir sefer, milletvekili seçilme anı, yine milletvekili kanunu 35'inci maddesine göre mazbatayı alır almaz milletvekili seçilir. Seçildikten sonra, artık tüm milletvekillerinin milletvekilliğinin devamı veya düşmesi... Meclis Başkanının ve Meclisin dokunulmazlığını ya kaldırması gerekiyor ya ölümle sona ermesi gerekiyor, veyahut da seçimlerin yenilenmesi gerekiyor veyahut da kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı gerekiyor, ancak bu mahkûmiyet kararı da yetmiyor -Sayın milletvekili arkadaşım- bunun da aynı milletvekilliğine seçilme engelini olması gerekiyor.

Bu konulara baktığımız zaman... Hatta, mevcut olan 8 tane milletvekili tutuklu şu anda Mecliste, bu milletvekilleriyle ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisinde dokunulmazlıkların kaldırılmasına ilişkin 83'üncü maddeye göre Mecliste bir oylama yapmadan orada tutuklu kalması anayasanın ayrı bir ihlali, çünkü dediğiniz örnek aynen o şekilde. Bahsettiğim 5 tane örnek: Osman Bölükbaşı, Faik Ferik, Ahmet Türk, Fadıl Akgündüz, Sebahat Tuncel örnekleri de bu iddiaları destekliyor.

Konunun sınırlarını eğer aştıysam kusura bakmayın, konu açıldığı için...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Yalnız, arkadaşlar bakın, hakikaten bazen...

Şimdi, Sayın Merve Kavakçı'nın olayında istem arkadan gelsin taktiği verilmiştir. Nedir o? Sonradan Bakanlar Kurulu kararı çıkartılmış, yani mazbatasını almış, buraya gelmiş, geldikten sonra "Arayın bakalım, nerede bir eksiklik bulacaksınız?" aynı Bahattin Şeker olayında olduğu gibidir, bakın. Bahattin Şeker olayını da "Arayın bakalım, madem istifa etmiyor Doğru Yol Partisinden... Hadi bakalım kilolarından sebeple askerlik yapmamışsa, çıkın, önce askerliğini iptal edin, askerlik yapmamış hâle getirin, ondan sonra da seçilme yeterliliğini kaybetmiş." noktasına gelmiştir.

Şimdi, Merve Kavakçı'da da "Arayın bakalım, nerede bir eksikliği var?" denmiştir. "Ha, bu, Amerikan vatandaşlığına mı geçti. O zaman önce bir Türk vatandaşlığını iptal edin bakalım." iptal etmişlerdir. İptal ettikten sonra "Şimdi, evet seçilme yeterliliğini kaybetmiştir." deyip geriye doğru bir işlem yürütülmüştür. Yani o da hukuki değildir.

Bakın, bizim burada tutumumuz parti olarak belli Sayın Tanal. Biz diyoruz ki... Sayın Bülent Arınç açıkladı, Sayın Başbakan açıkladı, birçok insan açıkladı bu konuda. Bu insanların içeride kalmasına bizim gönlümüz razı değil ama bunları bilip de... Bir yasama işleminden dolayı veya bir yürütme işleminden dolayı atılmış değil, bu insanlar seçilmeden önce zaten içerideydiler. O aşamadan sonra, bunları oradan çıkaracak güç nedir? Yargı kararlarıdır.

Çeşitli seferler, Meclis Başkanımız olsun, başka bakanlarımız olsun açıklamalarda bulundu. Keşke Sinan Aygün gibi -bakın, burada şu anda kendisi- tahliye edilip de buraya gelseler ve görevlerini yapsalar. Bizim temel felsefemiz, görüşümüz bu, bu konuda. Yoksa, onların içeride kalmasından dolayı, yani mutlu olduğumuzu filan da kesinlikle söyleyemeyiz. Aksine, tahliye olmalarını hep zikretmişizdir ama yargı bu konuda ısrar etmiş ve en sonunda da bazıları hakkında ömür boyu müebbede kadar verilecek cezalar talep edilmiştir. Bu yargının işidir. İnşallah bir an önce beraat ederler, hakikaten aramıza katılırlar.

Bakın, Şanlıurfa’da –siz de vardınız- tutuklu milletvekilimizin ziyaretine gittik ve kendisine orada bir an önce tahliye olup aramıza katılması dilekelerimizi de ifade ettik, yani bizim tutumumuz burada bu, başka bir yaklaşımımız da yok burada.

Buyurun Sayın Metiner.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Sayın Başkan çok teşekkür ediyorum.

Siyasal görüşümüzü, durduğumuz yeri ortaya koydunuz ama ben burada hukukun bu kadar çok politize edilmemesi gerektiğine, “şaibe” kavramı üzerinden sadece göndermede bulundum. Yoksa, ben, tutuklu vekillerle ilgili burada bir tartışma açmak niyetiyle bunu söylemedim, tabii ki tahliye olurlar, gelirler. Ama Mahmut Bey bunu çok farklı bir alana çekti.

Yani siyasal polemik hoş bir şey değil, hukuku bu kadar çok politize etmek hoş bir şey değil. Evet, hukuk politikadan ayrı değildir, hukuk çok nötr değildir, eyvallah da şunu söyledim: Siz, Deniz Feneri gibi bir hayır kurumuna “şaibe var” gerekçesiyle zinhar yaklaşmamamız gerektiğini, semtine dahi yaklaşmamız gerektiğini söylüyorsunuz, o zaman birileri de çıkar size sorar, der ki: “Hakkında bu kadar çok atılı suç bulunan bir insanın, insanların semtine niye uğruyorsunuz, bunu sorarlar.” dedim ben. Yoksa, milletvekilidirler, seçilmişlerdir, niye Parlamente’ye gelmiyorlar diye bir savunuyu yapmadım.

Takdir edersiniz ki, madem ki, hukuki bir tartışmayı politika üzerinden okumaya başladık, o zaman ben... Seçim sürecimde aday adaylığımız sürecinde televizyonlardaki tartışma programlarını izledik, gazetelerde çıkan demeçleri izledik.

Bir, Süheyl Batum, mevcut şartlarda mahkemenin, hâkimin takdiri olmadan bırakılamayabileceklerini söylediler, çok riskli bir şey olduğunu söylediler. Yekta Güngör Özden’in bu yönde demeçleri oldu. Sayın Kılıçdaroğlu’nun, kendim dinlediğim bir açık oturumdaki şu sözleri hâlâ kulaklarımdadır: “Mahkeme bırakmazsa?” diye sordular, “Mahkeme bırakmazsa saygılı davranırız, yapabileceğimiz bir şey yok.” Yani, şimdi, Sayın genel başkanınız böyle bir okuma içine girdi.

Ha, bizim kişisel kanaatimiz nedir? AK PARTİ olarak da, milletvekilleri olarak da demokrasiye, özgürlüklerden yanayız. Tahliye olmaları hâlinde derhâl yasama faaliyetlerine katılması gerektiğine inanıyoruz.

Merve Kavakçı olayında da –madem demokrat olduğunuzu söylediniz ben polemik olsun diye size cevap vermiyorum, ama lütfen siz de başka bir yöne çekmeyin- Genel Kuruldan nasıl onursuz ve ahlaksız bir yöntemle çıkartıldığını hatırlayınız. Oradaki gerekçe Amerikan vatandaşı olduğu gerekçesi değildi. Başörtüsünden dolayı onursuzca, ahlaksızca, antidemokratik ve faşizan bir yöntemle çıkartıldı.

Bunun ne hukukiliği vardır ne de demokrasi açısından savunulabilir bir yanı vardır. Sayın Başkanımızın dediği gibi, sonradan buna hukuk giydirmek istenmiştir.

Sizden, en azından o görüntünün eleştirisini bir demokrat olarak bekledik, sonradan da böyle bir hukuki savunma yaparsanız, belki anlayışla karşılayabilirdik.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Arkadaşlar konumuza dönelim lütfen.

Bir şeyi daha açıklığa getirelim arkadaşlar. Bakın, konumuza dönmek açısından da biraz bunu söylüyorum.

Şimdi, Mahmut Bey de dedi, kanunda mülteciler ve sığınmacılar ayrımı var ve bundan sebep, işte mülteciler daha çok faydalanacak, sığınmacılar faydalanamayacak anlayışı. Avrupa’ya böyle gitmişti bu bilgi. Ne zaman? Kanunun başlangıçtaki taslak hazırlığı aşamasında. Ancak, burada “yabancılar” kelimesi üzerinden yürüdü. Dolayısıyla, yabancı kelimesi sığınmacıyı da mülteciyi de ya da bir başka, hiç bunların içerisine girmeyen nitelendirmeleri de kapsıyor.

Nitekim, burada, bize gelen, ziyaret eden heyetlere bunu anlattığımızda “Aa, bu böyle miydi? Bak bunu biz bilmiyorduk.” filan şeklinde bir açıklama getirdiler. Dolayısıyla, bizim bu çıkardığımız kanun, mültecileri de sığınmacıları da kapsıyor, kesinlikle bir ayrım da götürüyor.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Özür dilerim, tanımlar kısmında “sığınmacı” tanımı yok Başkanım, “mülteci” tanımı var.

İki, “yabancı” kavramı... Aynen katılıyorum ben size. Orada mümkün olduğunca yani Doğu’da gelen yabancılar bu olayda hakikaten sıkıntı. Yani, keşke, Cenevre Sözleşmesi’ndeki tanımlamayı buraya koymasaydık, o şerhi kaldırmış olsaydık iyi olurdu.

İki, sizin söylediğiniz “Ne yapılabilir tutuklu milletvekili?”

Bakın, ben resmî kaynak veriyorum: Faruk Bilir, Nobel Yayınları... Milletvekilliğinin seçilmesi ve milletvekilliğinin düşmesiyle ilgili sayfa 100’de –sayfasını da veriyorum- şöyle bir hüküm var, deniliyor ki: “Eğer, Türkiye Büyük Millet Meclisine bir

kişi genel seçimler sonucu milletvekili seçilmişse, yönetime katılma hakkı açısından –Hoca da burada, Can Eroğlu, devlet yönetimine katılmayla ilgili kitabı var ona atıf yapıyor, diyor ki- Meclis Başkanının tutuklu olan milletvekilleriyle ilgili... Hani mahkeme Medise yazı gönderiyor ya, Genel Kurulda okunuyor ya... “O konuda Meclis izin vermediği müddetçe, seçilen o milletvekili tutuklanamaz. Onun için Meclis Başkanının devlet yönetimine katılmasını sağlamak görevi var.” Açık, net kitap da söylüyor, sayfa da söylüyorum, yani bunu polemik konusu olsun diye söylemiyorum Değerli Başkan.

Teşekkür ediyorum.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Can Eroğlu değil, Cem Eroğlu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Olabilir. Cem Eroğlu, devlet yönetimine katılma hakkı ama Faruk Bilir’in milletvekili ve milletvekilliğinin...

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Bu şekilde teorik görüşler olabilir.

Cemal Bey, toparlayalım, konuyla alakalı olsun lütfen.

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Evet, konuyla olsun, öbür konuyla çok şey söylemek isterdim ama vakti iyi değerlendirmek adına...

BAŞKAN – Evet, onu sonra açıklarız.

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Bir kere Tel Abyad ve Akçakale tarihte birlikte olmuş ama daha sonra sınırlar çizilirken, maalesef, ortasından ikiye ayrılmış bir yerleşim bölgesi. Orada her iki bölgede de akrabalar şeklinde insanlar yaşıyorlar ve orada asayişe yönelik hırsızlık ve benzeri vukuatlara yönelik çok ciddi bir bilgi bize yansımadı; halkın hoşnutsuzluğu, rahatsızlığı anlamında bir bilgiye ulaşamadık, ulaşsaydık da raporlarımıza da yansıttık bu anlamda bir rahatsızlığı.

BAŞKAN – Özellikle de sorduk aşında Vali Bey’e.

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – Bu ve benzeri çadır kentlerimiz veya sınırdaş olan bölgelerde söz konusu olmadığı kanaatindeyim. Daha önce de Yayladağı’yla ilgili bu iddialar ortaya atılmıştı, yerinde yaptığımız incelemede bunların hiçbirinin gerçekliğinin olmadığını görmüştük. Şimdi, burada, gelen kişiler, Suriye vatandaşları mülteci değil, geçici koruma altındaki misafirler. Tabii gelirler, şartları uygun kabul ettikleri zaman da geri dönebilirler. Buradaki insanlar içerideki bir nahoş olaydan sonra bu 130 kişilik grup kendi arzularıyla ama bu arzuları neye dayanıyor, nasıl bu kararı almaya yöneldiler bununla ilgili oradaki mülki ve idari anlamdaki yöneticilerin kanaatlerini burada paylaştım. İşte, Esad yanlısı olarak lanse edilmekten çekinmeleri, Türkiye’deki adli makamların işlem yapmalarıyla ilgili endişeleri, dolayısıyla, kendi arzularıyla oraya dönmüşlerdir.

Şimdi, burada, biz sivil toplum kuruluşları arasında gerçekten, faaliyetlerimiz esnasında bir ayırım yapmamaya çalışıyoruz. Daha önce, Edirne, Kırklareli ve İstanbul’daki kamplara giderken dünya görüşü birbirine çok ters olan ona yakın sivil toplum kuruluşu arkadaşımızla, o konulara ilgi duyan sivil toplum kuruluşlarının tamamını yanımıza alarak orada çalışmalarımızı yaptık, faydalı olduğunu da düşünüyorum. Buradaki faaliyetlerimiz esnasında AFAD’dan bu bilgileri aldık, siz de belirttiniz. AFAD’da bu anlamda bölgede insanî yardıma katkı sağlayan derneklerin isimleri İHH, Kimse Yok Mu, Deniz Feneri, Cansuyu, Diyanet Vakfı, Dost Eli, Dünya Yetimler Vakfı, İSRA, Sadakataşı, Yardımelı, Verenel, Yeryüzü Doktorları. Bunlar arasında en çok yardım yapan İHH, Kimse Yok Mu, Deniz Feneri. Bunlar tabii yardımlarını AFAD’ın denetimi altında Kızılay üzerinden yapıyorlar. Deniz Feneri’yle ilgili açılmış bir dava dolayısıyla hani “Niye Deniz Feneri bu işin içinde?”

BAŞKAN – Onu izah ettik.

CEMAL YILMAZ DEMİR (Samsun) – İzah ettik ama bir yandan da bu şunu gösteriyor: Açılmış davaya rağmen, halkımız Deniz Feneri’yle ilgili güvenini sürdürüyor ki burada en çok yardım eden kuruluşlardan biri de Deniz Feneri. Ayırım yapmıyoruz, başka dernekler de olsaydı şüphesiz onları da çağırırdık diye düşünüyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, faydalı bir inceleme oldu hakikaten.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bir cümleyle tamamlayayım.

BAŞKAN – Hocam, toparlayayım, son bir cümle.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sığınmacılar arasında -gazetelere de intikal etti- 60 küsur kadar Esad askeri gelmişti Türkiye’ye, yaralı askerler. Onların tedavileri tamamlanmış, geri gönderilmişti. Türkiye’nin, tutumunu göstermesi bakımından

önemli bir örnek diye düşünüyorum. Kim olursa olsun sığınmacı, hayati tehlikesi olan, yaralı olan insanlara o yardım elini uzatmak, politik tarafına bakmaksızın bu insanlık görevini yerine getirmek önemli. Türkiye bu görevini yapmış.

BAŞKAN – Güzel bir örnek.

Evet, Ben, raporu hazırlayan milletvekilleriimize ve katkı sağlayan uzmanlarımıza da teşekkür ediyorum.

Şimdi, müzakerelerimiz tamamlandığına göre Göç Alt Komisyonunun hazırlamış olduğu Adıyaman ve Şanlıurfa İllerindeki Çadır Kentler Hakkındaki Rapor' u oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Rapor oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Şimdi, 3' üncü maddemize geçiyoruz. Kocaeli Kandıra Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde yapılan inceleme ve hazırlanan raporun görüşülmesine geçiyoruz.

Öncelikle alt komisyon Başkanı Sayın Murat Yıldırım' a söz vereceğim.

Sayın Yıldırım, buyurun.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

15/04/2013 tarihinde Kocaeli Kandıra Cezaevini incelemek üzere alt komisyon Başkanı ben Murat Yıldırım, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim Yıldız, Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal, Ankara Milletvekili Sinan Aydın Aygün Bey ve Mersin Milletvekili Ertuğrul Kürkcü' yle birlikte incelemelerde bulunduk. Tabii, bizi sevindiren konu her gittiğimiz cezaevinde şartların gittikçe iyileşmesi, insan hakları noktasında problemlerin olmayışı bizi mutlu etti. Tabii, birkaç ufak şeyler hâlâ devam etmektedir. Bu sohbet hakları da yer darlığından, personel sıkıntısından dolayı uygulanmadığı yönünde bir durum ortaya çıktı. Bu da ileriki günlerde o sohbet hakkı verilirse bu problemin ortadan kalkacağı yönünde gelişmeler olacağına inanıyoruz.

İdare önlemlerini almış, idarenin, tabii, alınan personelin, ceza infaz kurumundaki çalışan personelin yüksek okul mezunu olması sevindirici, eğitilmiş olmaları mutlu ediyor ve bu neticede de orada, cezaevinde olacak olayları en aza indiriyor. Tabii, burada Kandıra Cezaevinde buradaki en önemli olaylardan birisi iki tane intiharın oluşmasıdır. Bunu inceleme yöntemine gittik. Burada, idari ve adli yargılar tamamlanmış, oradaki personelin kusurlu olmadığı yönünde beyanları oldu, zaten, yargıda da devam ediyor. Biz de bunu diğer ülkelerle kıyaslamak için bir çalışma yaptık. Yani, burada, Ukrayna, İspanya, Romanya, Avustralya, Danimarka, Hollanda ve İtalya' dan sonra Türkiye geliyor. Buradaki nüfus oranına göre yaptığımız zaman mesela Ukrayna yüzde 39, yani ölüm ve intihar olayları cezaevlerinde, İspanya' da yüzde 36,9, Romanya' da yüzde 33,6, Avusturya' da yüzde 29,7, Danimarka' da yüzde 29,6, Hollanda' da yüzde 24,9, İtalya' da yüzde 24,7 ve Türkiye' de yüzde 21,8 ölüm oranı gözükmektedir. İntihar olaylarında da yüzde 3,3 gibi, orana vurduğumuz zaman. Bu, diğer ülkelere göre Türkiye' nin biraz daha iyi olduğu yönünde. Tabii ki, gönül ister ki...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bu yüzdeler toplam ölüm oranları içindeki yüzdeler değil mi?

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Evet yani cezaevinde bulunan toplam içerisinde.

Burada, gönül arzu eder ki hiç ölüm ve intiharların olmamasıdır. Burada da yapılan incelemeler de -idari ve yargı- devam etmektedir. Bir tutuklunun kolunda, omzunda platin olması ve kendisinin savunma hakkını kendi el yazısıyla yapamadığı yönünde bir şikâyeti vardı, idareye bildirdik. Yer verildiğini, bu yer verilmeye eğer kendisi arzu ederse gidip orada savunmasını yapacağı yönde. O da elektronik daktilo istenmesi gündeme geldi. Biz de raporumuzda bu elektronik daktilonun eğer teknik olarak sakıncası olmayacaksa verilmesi yönünde bir çalışmanın yapılması, gerekirse yasal düzenlemenin olması yönünde raporumuza ekledik.

Benim, ilk etapta söyleyeceğim bunlar. Gerçekten, son zamanlarında cezaevlerinin de gittikçe iyileşmesi hem fiziki şartlar hem yoğunluk açısından hem de insan hakları ihlalinin olmayışı bizi mutlu etmiştir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, ben de rapora baktım, gerçekten, en azından temel insan hakkı ihlallerinin olmaması bizi sevindiriyor ama biz, okyanusu geçip de derede de boğulmamamız lazım. Orada daktilo verilme işinin mantığını ben de anlayamıyorum. Bu daha önceden de şifahi olarak söylemiştik, bu sefer yazılı olarak da arkadaşlarımız almışlar, ben de onu görünce sevindim. Biz, bu daktilo konusunun artık İnsan Hakları Komisyonu olarak takipçisi olacağız. Bunun herhangi bir güvenlik gerekçesiyle verilmemesi gibi bir şeyin arkasına sığınmasını anlamıyorum. Yasal bir eksiklik varsa bunu da gerekirse Meclisimizce düzeltilebilir veyahut da idari bir işlem varsa bu idari işlemi de Bakanlığın kaldırması gerekir.

Sayın Aygün, siz gitmiştiniz galiba.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Daktilodan başlayayım. Bunun gerekçesini biz sorduk, niye bu şey. Biliyorsunuz, daktiloda her tuşa bastığınızda oradan bir tuş çıkar, “a” harfi, “b” harfi vurur. Bu şeyleri kesici alet olarak kullanabilirler diyorlar ki çok mantıksız bir şey çünkü orada biz orada

koşullara kadar girdik, çatal da var, bıçak da var. Hele, kaşıktan, kaşığın sapından -sapı şu kadar bir şey- sapını yere sürmek suretiyle yani zımpara suretiyle çok güzel kama da yapılır, bıçak da yapılabilir ama o tellerden bir şey yapılmaz. Biz onu öyle kabul ettik, dedik ki “O zaman, şu anda elektrikli plastik daktilolar var yani sadece bir başında topu vardır o topu kendi kendine gider, vurur, ondan verilsin.” Cezaevi müdürleri niyeyse buna direnç gösteriyorlar. Yani, bir kere söyledikleri gerekçe hiç akla yatkın bir gerekçe değil yani “Bundan bıçak yaparlar, birbirini öldürürler.”

BAŞKAN – Hiç inandırıcı bulmuyoruz, doğru söylüyorsunuz.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Hiç inandırıcı bulmuyoruz. O yüzden onu aşacağımızı zannediyorum. Ben de söz alacaktım, biz Komisyon olarak, zataınız uygun görürse, Adalet Bakanlığına bu anlamda bir görüşlerimizi yazalım ki o odanın sorunları sırf o insanın sorunu ama diğer tutukluların da bu tür sorunları vardı.

Bana söz vermişken, devam edebilir miyim bu müsaade ederseniz bu konuda?

BAŞKAN – Tabii, tabii, buyurun.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Evet, gerçekten güzel bir ziyaret oldu -inceleme demeyeyim, ziyaret oldu- Oradaki müdürlerin, Başsavcı Vekilinin, Cezaevi Savcısının bizlere karşı göstermiş olduğu tutumlar, şeffaflık hoşumuza gitti. Özellikle, Sayın Başkanım ile hep beraber dolaştık oraları. Onların gösterdiği hiçbir koşula gitmedik. Sayın Başkanım dedi ki “Siz çekilin etrafımdan, ben koridorda yürüyeceğim, nereye dönersem o kapıyı açın.” dedi, nitekim öyle oldu. Bir koşu şu dikkatimizi çekti -günümüzün konusu diye bunu söylüyorum, bunun yeri burası mı onu da bilemiyorum- Başkanım da oradaydı, bir koşu girdiğimiz zaman 13-14 kişi vardı T tipi koşu. Ben gayriihtiyari -onların suçunun ne olduğunu bilmiyorum- önce memleketlerini sordum. Memleketlerini sorduğum zaman, “Nerelisin?” Diyarbakır, Ağrı, Şırnak, Van, Adıyaman, Tunceli, o bizim yedi coğrafi bölgenin, o Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesi'nin insanların suçlu olduğunu gördük. Dedim ki: “Hiç Gümüşhaneli yok mu aranızda, ben Gümüşhaneliyim?” “Yok.” dedi, “Ankaralı?” o da yok dedi. Böyle deyince direkt benim aklıma terör geliyor dolayısıyla yani hep güneydoğudan çıkıyor ya terör. Dedim ki “Sen ne yaptın?” “Ben uyuşturucu sattım.” “Sen?” “Ben gasp yaptım.” “Sen?” “Cinayet işledim.” “Sen?” “Hap sattım.” Yani bunların büyük bir çoğunluğu... Kimi kapıda tetikçiymiş, adam vurmuş, pavyonda çalışmış, barda çalışıyormuş falan filan. Yani dedim “Bu olaylar, güneydoğuya mı ait bu suçlar?” Orada ki arkadaşımızın bir tanesine -Başkanım bilmiyorum farkında mı- dedim ki “Anlat, ne alakası var, yani burada hepiniz güneydoğulusunuz burada.” Şunu söyledi bana -ben olaya hiç bu anlamıyla bakmamıştım- dedi ki “Biz, bundan on-on beş yıl evvel buraya geldik.” “Niye geldiniz?”

BAŞKAN – İstanbul'a yani?

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – İstanbul'a. “Niye geldiniz buraya?” “Vallahi bir gece biz evde oturuyorduk, ben o zaman 13-14 yaşındaydım. Gece bizim oradaki -mezra diyorlar onlara- 30 hane, 40 hane. Mezraya 80-100 tane PKK'lı geldi. Ondan on gün evvel de bizim ileriki mezramızda bir katliam yapılmıştı, PKK'lılar gelmiş 15-20 kişiyi -o fotoğrafları hatırlıyorum ben- köyü bastırdı, yatak odalarında çocuklar falan, tam bir katliam vardı. Bir hafta sonra bize geldiler, oturdular, ellerinde 70-80 tane kalşnikov, yemek yedirdik. Giderken dediler ki ‘Kaç çuval buğdayınız var?’ 100. ‘İki tane ver. Kaç tane koyununuz var?’ 80. ‘3 tanesini ver.’ Tabii ki vereceğiz yani bunun başka çaresi yok, verdik gittiler. Ertesi gün pat pat pat helikopterler, askerler onlar geldiler bizi köyün meydanına topladılar ‘Ya dün buraya teröristler gelmiş.’ Yok, gelmedi, görmedik. Babamı dövdüler orada, amcamı dövdüler orada, tokatladılar. Benim ufak kardeşim de o zaman 8-9 yaşındaydı, babasının dövdüğünü duydu “Durun, ben söyleyeceğim, ben anlatacağım.” dedi. Ee ne oldu ondan sonra? “Evet, dün buraya teröristler geldi.” demiş kardeşi. Ondan sonra, o kardeşini almış götürmüşler evin bir tanesine “Anlat.” demişler, “İşte geldiler iki çuval buğday verdik, beş tane koyun verdik falan filan. Ondan sonra çıktılar, babamı, amcamı aldılar, götürdüler, hapse attılar.”

BAŞKAN – Yalan beyandan.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Yalan beyandan değil, yardım ve yataklıktan.

“Yardım ve yataklıktan babam dört sene kaldı, çıktı. Ondan sonra -yani şu anda bile etkilendim, tüylerim diken diken oldu- babam geldikten sonra yine geldiler '72 saatte burayı boşaltacaksınız.’ “Ya, nasıl boşaltalım biz burayı, nasıl buradan çıkalım falan? O baskıyla...” Ben hep gazetelerde görüyordum, köyler boşaltılıyor, köyleri boşaltmak ne demek? 2 bin köy mü, 4 bin köy mü siz daha iyi bilirsiniz, 3-4 bin köy...

BAŞKAN – 3 bin civarında.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Yani, köy boşaltmak nedir ben daha geçen hafta öğrendim ne olduğunu, onu da benim cehaletime verin, kusura bakmayın.

“Biz, hemen tüccarı çağırdık, buğdayımızı verdik, sattık; koyun 100 liraydı, gidiyoruz diye 50 liraya verdik, sattık, geldik İstanbul’a. 9 kardeş geldik, 3’ü kız, 6’sı erkek benimle beraber.” “Ne oldu onlar?” “Şimdi bir tanesini tanıyorum, öbürleri yok.” “Sen ne yaptın?” “Biz geldik, babam burada işportacılık yaptı, başka yapacağımız bir şey yok. Biz sigara sattık, cam sildik, arabalardan bahşiş aldık falan filan.” “Öbür kardeşlerin ne oldu?” Özur diliyorum sizden hanımefendiler, “3 tane bacım vardı, üçü de kötü kadın olmuştur.” diyor, öbür adını açık açık söylüyor, “o...” ile başlayan ismini söylüyor. Bir adamın, 30-32 yaşındaki insanın kendi kardeşi hakkında o “o...”lu kelimeyi söylemesi... Dedim ki ya bak, yani... “Başka yapacağı bir şey yoktu, hiçbir şey yapamazlardı. Onlar 13-14 yaşındaydı, şimdi 26-27 yaşındadır, herhâlde okuyup da profesör olmadı, doktor da olmadı, zaten cahildi onlar, ondan olmuştur.” dedi. Öbür kardeşin? “Bilmiyorum, bir kardeşim var, onu biliyorum, o da bir fabrikada çalışıyor.” “Sen niye düştün buraya?” dedim. “Babam işporta yaptı, zabıta kovaladı, öbürü kovaladı, babamı burada bıçakladılar, sonra biz evden ayrıldık.” Sen ne yaptın, şunu söyle sen bir? “Ben de pazarlamacılık yaptım.” Dedim ki “Güzelmiş.” “Yok, ben esrar, eroin pazarlıyordum.” dedi, ona da “pazarlamacılık” diyor kendisi. “Ondan sonra yakalandım, ben kendim de kullandım.” dedi. İşte, on iki, on üç yıl hapis almış, dört, beş yılını yatmış içeride.

Şuraya gelmek istiyorum: “Biz de terör mağduru, bizim kâğıdımızda esrar, eroin yazıyor, uyuşturucu yazıyor ama ben terörün mağduru. Eğer ben bizim köyümüzü boşaltmasalardı sülalem yedi yüz yıl, sekiz yüz yıl kalmış orada. Ailem orada kalmış, babamın doğduğu yer orası -babam 60 yaşındaydı- babam orada kalacaktı, altmış sene kalmış, dedelerim de orada kalacaktı.” diyor.

Şimdi, benim dikkatimi çekti, eğer imkânı da varsa bu cezaevinde yatan -yani bu fişleme falan değil de- güneydoğu ve doğu kökenlileri mümkünse...125 bin kişi vardı, herhâlde benim tahminimce bunun 100 bin kişisi, 80 bin kişisi doğu ve güneydoğulu insanlardır. Bu cezaevinin temizliği, yemeği, gıdası falan önemli hatta Başkanımınla markete kadar girdik, marketteki bütün gıdaların son kullanma tarihlerine baktık, acaba mahkûmlara...

BAŞKAN – Siz, o konuda uzmanız.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Tüccar olduğum için.

Teker teker baktık, bir tane bulamadık. Oradaki hijyenik koşullar güzel -Kandıra için söylüyorum, diğer cezaevlerini bilmiyorum- tuvaletlere teker teker girdik, baktık, her taraf tertemiz. Yemekle ilgili bir sıkıntılar yok.

Sayın Başkanım, biz koşullara girerken savcılı, müdürü yanına almadı, “Dışarıda bekleyin.” dedi. Onları niye beklettiğini daha sonra anladım. Tabii, adamların bir şikâyetleri, sıkıntıları varsa müdürün yanında şikâyet edemez. Orada dedik ki “Bakın, bize söyleyin isminizi de almıyoruz, bize somut bir şey söyleyin ki sizden isim almayalım çünkü biz gideriz, iki gün sonra sizi burada sıkıntıya sokarlar.” Öyle bir şikâyet de almadık.

Ancak, benim, bu cezaevi ziyaretlerinden almış olduğum en büyük ders, bu terör konusunda, tamam işte dağdakiler öbür tarafa gitsinler, kurtulsunlar ama bu adamlar ne olacak? Şimdi, oradan başka birisiyle de konuştum, onunla konuşurken o da beni dinliyordu. O da gasptan dolayı girmiş, o da köyden kente göçmüş, o da köy boşaltmadan gelmiş, o da gasp yapmış. “Gasp değil aslında benim yaptığım, alacağımızı tahsil etmeye gittik ama elimizde bıçakla gittik.” diyor. Pavyonda çalışıyormuş, adam gelmiş, hesabı ödemiş. Ödemeyince bunlar elinden senet almışlar. Aradan bir ay, iki ay geçmiş, patron da demiş ki “Senedi ödemiyor bu adam, pavyona geldi, yedi, içti, hesap vermedi. Git bu senedi tahsil et.” “Gittim, adam vermeyince benim elimde de bıçak var ‘Lan seni vururum.’ dedim, bıçağı çektim, bana verdiler otuz altı yıl, parayı da alamadım.” diyor. Yani, kendine göre alacağını tahsil etmeye gitmiş ama cahil adam işte başka bir şey yok ama bıçağı çekti. İcraya verseydi kesin alırdı ama kendi kendine “Ver şu parayı.” deyince adamı gaspa sokmuşlar, otuz altı yıl ceza. Onun kökeni de o da Şırnaklıydı herhâlde.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Hepsi terör mağduru.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Hepsi terör.

Hele bir arkadaş vardı orada, o da doğuluydu, nereliydi? Robin Hood diyorlar, 100 tane, 150 tane ev soymuş iki yüz yıl vermişler. Dedim ki “Oğlum, parayı ne yaptın?” “Ne yapayım, hep bunlara verdim, bunlarla beraberdik.” “Bunlarla beraber mi?” “Yok, aldım ben bizim güneydoğulu insanlara... Hiç, beş kuruş param yok gerçekten, hepsini aldım, soydum, sattım, bunlara dağıttım.” diyor. “Oğlum yapılır mı?” “Ne yapayım, bunlar benim akrabalarım, hemşehrilerim.”

Yani, bu sorunun... Bunlar da terör mağduru, yani öz be öz...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Türkiye terör mağduru Sayın Vekilim, Türkiye şu anda terör mağduru, çok iyi biliyoruz yani.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Abla, siz o bölgenin insanısınız, siz bunu yirmi yıl evvel bilirsiniz, ben bunu yirmi gün evvel anladım, benim cahiliyetime verin. Ben yirmi gün evvel, o da laf olsun diye sordum memleketin neresi diye, yine bugün, karşınıza bunu bilmeden gelecektim.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Yani, bu sorun niye çözülsün diye bu kadar çırpınmamızın sebebini anlamışsınızdır.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Evet, yani.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Eğer bu terör çözülsün diye -teşekkür ediyorum Sinan Bey'e- herkes kendi bölgemize, köyümüze döneriz, buralarda da mağduriyetimiz olmaz diyorlar.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, gerçekten çok faydalı oldu bu açıklamalar. Dün akşam Sakarya'dan bir grup insan beni aradı, dediler ki "Bu süreçle alakalı ümitlendik ve biz tekrar köyümüze dönmek istiyoruz, güneydoğudan geldik. İstediklerimiz, bir: Dönüş için bize bir kamyon, vesaire tutulabilir mi? İki: Gittiğimizde hiç olmazsa yeniden o köyde faaliyetimizi sürdürebileceğimiz üç-beş koyun, keçi, vesaire, destek olunabilir mi? Çünkü, biz oraya yerleşeceğiz şu anda ne evimiz ne baskımız ne hayvanlarımız var. Bu konularda ufak tefek yardımlar istiyoruz." dediler. Gerçekten, biraz bu konuda geniş düşünmek lazım, destekleyici birtakım unsurları devreye sokmamız lazım. Sinan Bey de bunun önünü açtığı için konuşmasıyla teşekkür ediyorum.

Şimdi, Ahmet Salih Dal.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Özellikle Sinan Bey'in söylediğine bir ek yapmak istiyorum. O gasp suçundan yakalanan çocuk şunu da söyledi "Benim babam bir ağıydı, bize gelen hiçbir misafiri davar kesmeden göndermezdi ama köyümüz boşaltıldığından dolayı ben burada gaspçı oldum, hırsız oldum. Fakat, bütün bunlara rağmen ben burada ölmeye razıyım yeter ki Başbakanımıza söyleyin, bu çözüm sürecinden geri adım atmasın, bizden sonraki ailelerin çocukları bu tür işlere bulaşmasın." Bu lafı da söyledi.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – İnşallah Sinan da başkalarına söyler.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Özellikle bütün cezaevlerinde görüyoruz, bu cezaevinde de çok net bir şekilde gördük, bir şekilde cezaevine düşen bir kişinin cezaevinden çıktıktan sonra hayata nasıl tutunacak, hayata dair tekrar beklentileri neler olacak. Komisyonumuzun bir amacı da budur, onları tekrar hayata kazandırmaktır. Şunu net gördük ki sportif ve sosyal faaliyetlerin çok olduğu cezaevlerinde hükümlüler ve tutuklular bir şekilde mutlular yani hayata daha güzel bakıyorlar, günlerinin tamamlanıp bir süre sonra dışarıya çıkacaklarını umutla beklemektedirler. Asıl bunun üzerinde durmamız gerekiyor, bunun da son gittiğimiz cezaevlerinde her gün arttığını gördük dolayısıyla sportif ve sosyal faaliyetler oradaki insanların cezaevinden çıktıktan sonraki hayata bakışları çok daha güzel oluyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, şekli anlamda tabii içimden geçen husus şu: Bu cezaevlerinde kadınıımız da var çocuklarımız da var. Bu giden heyetiimiz tabii sonradan, geçen gün suç ve aileyle ilgili bir kitap okuyunca bu aklıma geldi. Bu Komisyon içerisinde tüm arkadaşlarımız değerli, hiçbir itirazım yok yalnız, tutuklu ve hükümlü bir kadın kendisine aynı cinsten birisiyle daha rahat derdini, meramını dile getirebilir. Hele hele çocuk, bir kadını görünce onu annesi kabul eder, bir anne duygusuyla, daha rahat sıcak bir duyguyla yaklaşır, derdini o anneye daha rahat anlatır. Eğer mahzuru yoksa sizler için, benim sizden istirhamım, bu Cezaevi Alt Komisyonuna bir kadın arkadaşımızın -yani bir derken iki de olsa, keşke hepsi de olsa-

BAŞKAN – En az bir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani iyi olur derim, belki kadın arkadaşlarımızın ona göre bir mazeretleri olabilir.

BAŞKAN – İsbetli bir...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biz, kendimizi o kadın arkadaşlara göre ayarlayalım, programlarımızı onlara göre yapalım. Olmazsa, arkadaşlarımızın mazereti olursa onlara karşı biraz daha toleranslı davranabiliriz ki en azından bu tutuklu kadın ve çocuklarımızın ruh dünyasına nasıl girebiliriz, bu boşluğu da doldurmuş oluruz.

Bugüne kadar tabii ben arkadaşlarımla ziyaret ettim 3-4 tanesini ama bu boşluğu ancak ben o şeyden sonra hissettim. Bunu bence bir an önce telafi etmek lazım arkadaşlar, bu birinci bir husus.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Kesinlikle katılıyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İkincisi: Şimdi değerli arkadaşlar, yani, bunu söylerken ne olur başka yere çekmeyin yani ben bilimsel anlamda söylüyorum. Şimdi, Kandıra’da iki kişi eğer intihar etmişse, yine intihar olaylarında genellikle o ilk aylar veya ilk beş altı ay, nedir, ona adapte olamama, psikolojik sorunlar vesaireler bunlar sık sık yaşanan şeyler ama bu iki kişi de ne zamandan girdi ne zamandan beri tutuklu onu bilemiyorum ancak şu büyük bir eksiklik Sayın Başkan, hukukçu olduğunuz için, diğer hukukçu arkadaşlarımız da herkes -bunu bilemiyorum- ne derece hak verirler yani sizinle meslektaş olduğumuz için daha rahat o alanı belki paylaşabiliriz Hocam da uygulamalı olarak konuyu bildiği için. Şimdi hukuk fakültelerinde ceza hukukuyla ilgili genel ceza hukukunda ayrı ders verilir, özel ceza hukukunda ayrı ders verilir. Bu alana baktığımız zaman infaz hukukuyla ilgili hiçbir ders ancak geçiştirilir, bir iki dersten verilir. Fazla verilmiyor bu alan, bu alan bakir bir alan yani ceza infaz hukukuyla ilgili alan bakir bir alan. Mümkünse raporlarımızı acaba -yani bu belki alt komisyonun yetkilerinden değil ama Komisyonumuz yetkilerinde olan bir husus- bunu bir öneri olarak, bir görüş olarak Bakanlığa sunup hukuk fakültelerine ayrı bir ders olarak verilmesinde yarar var. Bunun bize pratik yararı ne? Pratik yararı şu: Sayın Alt Komisyon Başkanı Murat Bey dedi ki “Ya, bu kadar binalar yapılıyor ama niye bir daktilo, bilgisayar verilmiyor?” Doğru, bu da eğitimden geçiyor. Bizim bu ceza infaz kurumlarında görevli olan memur arkadaşlarımızı eğer üniversitelerde, hukuk fakültelerinde infaz hukukuyla ilgili ayrı bir ders konulursa ve ayrıca infaz hukukuyla ilgili mümkün olduğunca, görev yapan personele baktığımız zaman her meslek grubundan arkadaşlar var ama infaz hukukuyla ilgili verilen dersler dört günlükle, beş günlükle bir haftalıklarla yetmiyor arkadaşlar. Bu alanın, mümkünse, yine Adalet Bakanlığına verilecek bir raporla bunu daha rahat bir hâle getirebilirsek çok iyi olur. Bu alandaki hak ihlallerini de aza indirmiş oluruz.

Evet, doğudan batıya göç oluyor. Evet, bence de bugüne kadar ülkemizin gerçekten yanlış bir politikası var. Yani bunu ben söylerken sadece bu dönemi söylemiyorum tüm dönemler için söylüyorum, hiçbir parti ayrımı yapmıyorum. İnsanların asıl bir amacı var arkadaşlar, dünyaya nerede geliyorsa karnının oradan doymasını ister, karnı orada doydğu zaman da göç çok istisnai sebeplerden dolayı olur. Biz bakıyoruz, dünyaya geldiğimiz bölgeden bir başka bölgeye göç etmişiz, öldüğümüz zaman da tekrar dünyaya geldiğimiz bölgeye yeniden öyle bir göçe cenazelerimiz getiriliyor. Bu ülkedeki düzenli, planlı, programların olmamasından kaynaklanıyor ve en büyük sebeplerden biri gelir eşitsizliği, adaletli bir gelir yok, adaletli bir paylaşım yok. Gelir eşitsizliği var, fırsat eşitsizliği var, bu gelir eşitsizliği ve fırsat eşitsizliği maalesef bizi bu sıkıntılarla karşı karşıya getiriyor. Keşke, gönül isterdi ki cezaevlerine yatırım yapıldığı kadar bir de fabrikalara yapılırsa da fabrikalar kapanmasa. Ters bir orantı var, bir ülkede eğer adliyelerde sürekli yoğun bir trafik varsa, duruşma salonları, adliye koridorları yoğunsa bir ülkede, bir ülkede hastane koridorları yoğunsa o ülkede demek ki doğru gitmeyen şeyler var. Onun için hedef, olması gereken, bunları en aza indirtebileceğimiz adil bir paylaşımın olabileceği gelir eşitliğinin, fırsat eşitliğinin sağlandığı bir dönemde bunların hepsi biter.

BAŞKAN – Mahmut Bey, toparlayarak gidersek...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum hemen.

Raporla ilgili de değerli arkadaşlar, bir sefer diyabet hastalarıyla ilgili yemek çıkıyor ama hep diyabet aynı diyabet olmuyor tabii, her hasta aynı şekilde olmuyor. Yani, mümkünse buradaki hastalarla ilgili, mümkün olduğu kadar ayrı ayrı diyabetin çıkmasında yarar var.

Yani, cezaevlerimizin nüfusu aşağı yukarı bir ilçe nüfusu kadar. Her 3 bin kişiye -dışarıda olmuş olsaydı- 1 aile hekimi düşmüyor mu? Düşüyor. Ve istediği zaman gitmiyor mu o aile hekimine? Gidiyor. Peki, aynı şekilde cezaevlerinde bu imkânı niye sağlayamıyoruz? Bu sıkıntılarımız var.

BAŞKAN – Var orada Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Var, o 3 bin sayısına denk düşmüyor değerli Başkanım. Yani, var, yok değil, yok demiyorum, sayı düşmüyor. Dışarıda olunca 2.500-3.000... O şekilde bunu kıstlamamak lazım, yok demiyorum ben.

Başkan, bilemiyorum bunlar eğer yanlış bir şeyse ne olur düzeltin, ben il insan hakları komisyonu raporunu da aldım, orada deniyor ki: “Kişin yağmurlarda kapı ve pencerelerde su ve rüzgâr...” Bu anlamda hakikaten sıkıntı yaşıyorlar, battaniye anlamında sıkıntılar raporlarında var, bizim bu raporda yok. Belki de o anda...

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Havalarda iyi olunca demek ki gündeme gelmedi o.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bilemiyorum.

Bir de şu var: Genellikle -o komisyon üyesi ben de olduğum için- sormadan vatandaş bazı şeyleri de anlatmıyor, belki ondan da olmuş olabilir. Yani, bunu ben Komisyonun bir hatası...

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Kaloriferler hâlâ yanıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, yok kaloriferin yanmasını söylemiyorum dikkat ederseniz ben size.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Yağmur sularını...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O yağmur suları ve rüzgârdan dolayı...

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Açınca pencereyi girer içeriye.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ha, pencere açık vesaire, onunla ilgili de yine raporda bir hüküm var, sizin rapor değil il insan hakları raporunda, diyor ki: “Ranzalar sabit hâle getirildiği için yere -montajı sabit olduğu için- o pencereleri açamıyoruz, havalandırmadan yararlanamıyoruz.” Tabii, belki ziyaret ettiğiniz koşullar olmayabilir diğerleri olabilir, il insan hakları komisyonu raporunda geçtiği için bunları ben söylüyorum.

Hastanelerle ilgili yine orada “Mümkün olduğunca hızlı bir vaziyette o sevkیاتlar, hastane sevkیاتları, vesairesi yapılmıyor.” diyor.

Sabırla dinlediğiniz için ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz. Sinan Bey tekrar mı şey yaptınız?

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Cevap vereyim efendim.

BAŞKAN – Toparlayıcı bir şekilde olsun.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Bu ranzalarla ilgili bize de bir şikâyet gelmişti giderken. Mahmut Ağabey görüştük, mahkûmlarla da görüştük, müdürle de görüştük, bu ranzaların hepsini serbest bırakmışlar artık yere sabit değilmiş, açılıyormuş. İçeriye de ancak cam açıldığı zaman yağmur giriyormuş yani kapalıyken girmesi mümkün değil. Biz bilerek baktık, bütün doğramalar demir doğrama yani, ahşap olsa bir esneme olabilir diye baktık, açıldığı zaman giriyor içeriye.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben görmedim, bilmiyorum, il raporunu söyledim.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Yani saçak olmadığı için giriyor, hava girmiyor, açıldığı zaman giriyor, başka da bir şey görmedim.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hani okumasak “Ya niye okumadınız? derler. Yani karşılaştırma açısından...

BAŞKAN – Sayın Bostancı...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Çok teşekkürler.

Mahkûmlara PC verilebilir. “PC’ nin mahzuru ancak İnternet marifetiyle dışarıya dosya atılması...” raporda öyle geçiyor. Ama bu tür iletişim imkânları engellenirse insanlar bilgisayar marifetiyle çalışmalarını yürütebilirler. Üstelik hapisanelere ilişkin güzel bir edebî repertuar da ortaya çıkabilir; Kemal Tahir, Nazım Hikmet, Necip Fazıl, bunlar içeride çok yazdılar. “Hapishane aynı zamanda can sıkıntısının yeridir, can sıkıntısı da yaratıcılığın kuluçkasıdır.” derler. O bakımdan, oradaki kaynakları da verimli bir şekilde kullanmış oluruz.

Zannediyorum, mevzuatın güncellenmesi lazım değişen teknoloji dikkate alınarak.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Mevzuatta sıkıntı yok, idarecilerden kaynaklanıyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – İkincisi: Kadın üye teklifi çok yerinde bir teklif, katılıyorum, muhakkak onu yapalım hep beraber.

Bu köy boşaltmalarına ilişkin biz terör komisyonu olarak çalışırken bu konu üzerinde durmuş ve köyleri boşaltan insanlarla görüşmeler yapmıştık, birtakım istatistiki sonuçlar da var. 386 bin kişi köy boşaltmaları neticesinde yer değiştirmiş. Son on yıl içerisinde bunlardan 186 bini geri dönmüş, yarıdan biraz daha fazlası. Geri dönerlerken de devlet mevcut imkânlar çerçevesinde bu insanlara destek vermiş, yeniden evlerine dönerlerken evlerini onarmaları, hayvancılığa, tarıma başlayabilmeleri için. Tazminat komisyonları var, müracaat edildiğinde bunların zararlarını tazmin etme cihetine de gidiliyor. Bir kısmı da batı Anadolu’ya göç etmiş artık köyüne dönmek istemiyor, o tür örnekler de gördük çeşitli vilayetlerde. Ama göç beraberinde birçok sosyal problemi ve suç-ceza ilişkisine tekabül eden birtakım sonuçları da doğruyor. Bizim de dinlediğimiz çok sayıda örnek oldu.

Örneklerden birisi, köyü boşaltılan bir aile kasabaya geliyor. Kasabada tutunamıyorlar. Bir kardeş Antalya’ya gidiyor, “Çalışayım katkı sağlayayım.” Fakat, iki ay sonra haber veriyor “Ben burada tutunamadım, bana bilet alın, bilet alacak param bile yok.” Otobüs bileti alıp gönderiyorlar, çocuk gelmiyor, sonra dağa gittiğini öğreniyorlar. Bu suç-ceza ilişkisi, sosyal kader meselesi herhâlde kriminolojinin de sosyal psikolojinin de çok önemli alanlarından birisi. Avrupa’da 1920-1925 arası doğanlar diğer kuşaklara nispetle çok

daha fazla İkinci Dünya Savaşı'nda hayatlarını kaybettiler. Hangi toplumsal olaylar ne tür sonuçlar doğuruyor ve hangi kuşaklar bundan nasıl etkileniyor? Hakikaten işin biraz da bu "sosyal kader" diye adlandırabileceğimiz bir yanı var.

Göç edenlerin hepsi tabii bu tür yollara girmiyorlar, çek senet tahsilatı yahut da gasp ama dediğiniz örnekler mahkemede de hafifletici nedenler olarak dikkate alınması gerekirdi. Yahut da geçmişe yönelik olarak Türkiye'de bir barış iklimi kurulurken, yaraları sararken bu manada bir moral yara sarma girişiminin olmasını da dikkate almak lazım, sizin değerlendirmeleriniz, bizim yaptığımız çalışmalar bu yönde bir işaret ortaya koyuyor.

Hapishaneler hakikaten bir toplumun dokunaklı yerleri. Buradaki insanların bir kısmı da hapishanelerden geçmiş, sonuçta devlete emanet edilmiş olan insanlar, öyle bakmak lazım. Onların almış oldukları bir ceza var ayrıca ikinci bir ceza anlamına gelebilecek, sürekli tecziye anlamına gelebilecek başka tür uygulamalarla rahatsız edilmeleri doğru olmaz, imkânlar çerçevesinde muhakkak şartlarını iyileştirmeye çalışmak lazım.

Bu gardiyan ve mahkûm ilişkisine dair bir sosyal psikolojik örnek vardır, vaktimiz varsa iki cümle onu anlatabayım.

BAŞKAN – Evet Hocam çünkü diğer bir gündemimiz daha var çok önemli bir gündem, Myanmar gündemi.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Gardiyanlarla mahkûmların ilişkisini takip etmek amacıyla iki denek grubu oluşturuyorlar, diyorlar ki: "Siz gardiyanları oynayacaksınız -onlar neyi oynayacaklarını biliyorlar- talimatlar şunlar, sizler de mahkûmları oynayacaksınız." Üç haftalık bir deney olarak planlıyorlar. Son derece sert talimatları olan, disiplinli hapishane şartları. Talimatları okuyan gardiyan gönüllüler diyorlar ki: "Biz bunları uygulayamayız. Dolayısıyla biz deneye katılmak istemiyoruz." Sonra ısrar ediyorlar, vatana, memleketeye bir hizmet olsun diye katılmayı kabul ediyorlar. Deney başlıyor. Deney başladıktan sonra, gardiyanlar işi kısa zamanda, hızla benimsiyorlar ve talimatları çok abartılı, manasını aşkın bir şekilde uygulamaya, mahkûmlara inanılmaz eziyetler çektirmeye başlıyorlar kuralların da ötesinde. Üç hafta olarak planlanan deney üç hafta süremiyor bu yüzden. Birinci haftanın sonlarına doğru, ikinci haftanın ortalarında deneyi bitirmek durumunda kalıyorlar. Bu örnek bize işin sosyal psikolojik tarafına ilişkin ilham vermeli, mutlak surette hapishanelere yönelik bu insani gözlemlerin iyileştirici etkileri olacağı kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Şener, bir cümle, tamamlayıcı olsun.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yani, Cezaevleri Alt Komisyonu hakikaten Türkiye'de cezaevlerini sürekli denetleyen bir heyet hâlinde algılanıyor cezaevleri tarafından da. Bu önemli bir şey bir defa, bu psikolojinin oluşması önemli bir şey.

İki hafta önce Almanya'ya gittik, orada Köln Cezaevini ziyaret ettik. Emin olun cezaevi şartları -burada, işte, Sincan'ı ben yakinen biliyorum, cezaevi şartlarını- hiç mukayese edilemeyecek kadar kötü ve yerlerin darlığı, kaldıkları yerlerin darlığı, sosyal imkânlar, gerçekten zor şartlarda yaşıyorlar.

Sayın Tanal çıktı ama ben iki cümleyle şeye değinmek istiyorum.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Tekrar söz hakkı doğmasın çünkü beklidikçe konuşma hakları falan doğuyor.

BAŞKAN – Evet.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Şimdi, bir yerin iskâna açılması için belli prosedürler var. İşte, belediyenin izin vermesi lazım vesaire ama köy boşaltmalarında güvenlik gerekçesiyle herhangi bir hukuki zemin oluşturulmadan, örfi olarak fiili durumla köyler boşaltıldı, bunlar çok ciddi sorunlar. Yani, Türkiye yönetim açısından kendi muhasebesini yaparken bunlar göz ardı edemez. Yani, 3.600 tane yerleşim merkezini güvenlik gerekçesiyle boşaltılmış olması çok büyük travmadır. Sonuçları görmüş olmaları -tabii Sinan Bey'in bahsettikleri çok önemli bana göre- önemli, terörün meydana getirdiği bu travmanın gerçekten çok ciddi bir eksi kültür, olumsuz kültür oluşturduğu açık. Bunu telafi edici tedbirlerin yine devletin imkânlarıyla alınması gerektiği kanaatindeyim. Belki bu tür gözlemler Türkiye'deki zihinsel değişime direnen insanlara ders olur diye temenni ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sağ olasın.

Abdurrahim Bey, tamamlayıcı bir şey var galiba.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Başkanım teşekkür ediyorum. Arkadaşları saygıyla selamlıyorum. Başkanım, ben de o Komisyonda vardım herhâlde unutulmuş, ismim yazılmamış oraya.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Görmedi mi, biz mi okumadık?

BAŞKAN – Nerede? İmzan var.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Yok orada değil, giriş kısmında... İmzalıdır zaten.

BAŞKAN – İmzada var da içerik, giriş kısmında yok.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Evet.

BAŞKAN – Önemli olan sonuç, burada imzalar önemli olan.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Şunu söyleyeyim: Gerçekten Komisyonumuzun ilk incelediği cezaevlerinden bu yana geçen süre içerisinde her gün daha insani, daha yaşanabilir bir sistemin, sürdürülebilir bir yönetim anlayışının geliştiğini görmekten memnun olduğumu söyleyeyim. Kötü muamelenin, insan onurunu zora koyacak uygulamaların bu Komisyonumuzun yaptığı incelemeler sonucunda daha bir duyarlı hâle geldiğini görmekten mutlu oldum.

Arkadaşların değinmediği bir şeyi söyleyeyim: Meclisteki yasama çalışmalarının yansıması olarak aile görüşmesi odasını da görme imkânımız oldu Kandıra Cezaevinde. Gerçekten, Sinan Bey'in anlattığı husus o an bizi de çok duygulandırmıştı, konuyu gündeme getirdiği için de kendisine teşekkür ediyorum. Bir bölge insanı olarak da şunu söylemek istiyorum: Biz bir zalimin tezgâhından beraber geçtik ama doğudakiler tabii ki fazladan bir ıstırap yaşamayla karşı karşıya kaldılar. Bu göç olayı tabii ki istenen bir şey değil, olayın şekli anlatıldı, benim yakından bildiğim hadiseler, ismen tanıdığım bir sürü insan var göç etmiş.

Acaba, şu süreçle ilgili bir bağdaştırma yapabilir miyiz? Bu ülkenin insanları hiç de taraf olmadıkları, kendilerini ilgilendirmeyen ve kazananı olmayan bir kirliliğin tarafı hâline getirildiler hem doğrudaki hem batıdaki insanlarımız. Bize oynanan bu oyunun bozmak gibi bir sorumluluğumuz var. Devlet yönetimi ciddi bir şey ve vatandaşlarını mutlu etmekle birinci derecede sorumlu, hayatı yaşanabilir, insanca, kendi inanç değerleri, kendi kültürel değerleri, kendi tarihî değerleriyle birlikte yaşama ortamını sağlamakla sorumludur, devletin meşruiyeti buradan gelir.

Bugün alınan karar, gelinen süreç için -daha iki gün önce yine Mardin kırsalını da gezdim, merkezini de gezdim- insanlar "Aman bir kazaya uğramasın, aman bir sekteye uğramasın. Biz de insanca yaşama hakkına sahibiz. Devlet vatandaşla ilişki kurma biçimini medeni hâle getirdi lütfen bunu kalıcı hâle getirin ve bu süreç iyi niyetle başladı, güvenle devam ediyor, samimiyetle de sonuca varsın." diye ısrarla telkinlerde bulunuyorlar.

BAŞKAN – İnşallah.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Burada son bir şey söyleyip kapatacağım, biliyorum süreyi epey kullandık. Eğer, bir şekilde bu süreçte bir aksama -düşünmek istemiyorum- olursa şu andaki Parlatmentonun gerçekten büyük bir sorumluluk almış olacağını ve toplumun bunu mutlaka iradesiyle bir şekilde tecelli ettireceğini açıkça söylüyor insanlar. Bunun şu ya da bu ideolojiyle, şu ya da bu partiye... Mecliste temsil edilen 3 partinin seçmeni var bölgede, biri biraz az ama inanıyorum onlara da o bölgede sorma imkânımız olursa onlar da aynı şeyi söyleyecekler. Konunun tarafı olan korucuların bu konuda ısrarlı bir talepleri var. İnşallah bu süreç selamete gelir ve doğusuyla batısıyla Türkiye özgür, mutlu ve yeni bir anayasada kardeşçe yaşama iklimini yakalamış olur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar, gerçekten gene güzel ve verimli bir müzakere oldu ve bu konunun da sonuna geldik.

Şimdi, Kocaeli Kandıra Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu'nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Rapor kabul edilmiştir, hayırlı olsun.

Şimdi, 4'üncü gündem maddemize geçiyoruz.

Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Nevzat Pakdil ve Kilis Milletvekili Sayın Ahmet Dal'ın Myanmar'daki Müslüman katliamları hakkında verdikleri önerinin görüşülmesine geçiyoruz.

Ben ilk sözü önerge sahiplerden Sayın Nevzat Pakdil'e veriyorum.

Sayın Pakdil buyurun.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilli arkadaşlarım, saygıdeğer basın mensupları; öncelikle şu ifade etmek istiyorum ki: Eski adı ile Burma şimdiki adıyla Myanmar'da hakikaten büyük bir insanlık dramı yaşanıyor ve yaşamaya şu günkü hâl itibarıyla devam edecek gibi görünüyor.

Özellikle, belirli inanç değerlerine sahip olan insanlar üzerindeki baskı ve haksızlıklar genelde bir kısım medya organları veya bir kısım devletler tarafından görülmemeye çalışılıyor veya minimize edilerek değerlendirilmeye gayret ediliyor.

21'inci yüzyılda büyük devletler insan hakları, demokrasi, eşitlik sloganlarını atmaktan çekinmemekle beraber, dünya üzerinde hâlen devam etmekte olan ihlalleri ve ihlalcileri göz ardı etmektedir. Hatta kendi dinamikleri içerisinde insan hakları ihlallerine göz yummakta, benzer olaylarda zaman zaman farklı tavırlar takınmaktadır. Dünyada, şu anda bu ihlallerin en ağırı Myanmar'da

yaşanmaktadır. Türkiye, büyük devlet olmanın bir gereği olarak dünyanın neresinde olursa olsun insan hakları ihlallerini yakından takip etmekte ve çözüm yolları aramaktadır.

Bugün gündemimize aldığımız Myanmar, Güneydoğu Asya'da Andaman Denizi, Bengal Körfezi, Bangladeş, Çin, Hindistan, Laos ve Tayland'la komşu olan bir ülkedir.

Myanmar'la ilişkilerimiz Birinci Dünya Savaşına kadar uzanmaktadır. Birinci Dünya Savaşı'nda değişik cephelerde savaşırken İngilizlere esir düşen askerlerimiz Myanmar'a götürülmüştür. Askerlerimiz burada ağır şartlar altında çalışırken şehit düşmüşlerdir. 2012 yılında Myanmar'da büyükelçiliğimiz açılmıştır. Hemen harekete geçen büyükelçiliğimiz bu topraklarda tespit edilen 700 şehidimiz için iki şehitlik yaptırmıştır.

Konuya tam olarak vâkıf olmak için, Myanmar ile ilgili birkaç bilgi notu aktarmak istiyorum. Nüfusu 65 milyon civarında olan Myanmar'da yüzde 4-5 civarında Müslüman yaşadığı tahmin ediliyor. Tahmin diyorum çünkü bu ülkede yaşayan Müslümanların çoğuna kimlik verilmemektedir. Myanmar, 678 bin 500 kilometrekarelik bir alana sahiptir ve eyalet sistemi ile yönetilmektedir. Müslümanların ağırlıklı olarak yaşadığı bölge ise Arakan bölgesidir. Zulme uğrayan, köylerini, topraklarını terk etmeye zorlanan Müslümanlar da Arakan bölgesi Müslümanlarıdır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Myanmar, bağımsızlığını kazandığı 1948 yılından 1962 yılına kadar -1958-1960 arasındaki askerî idare hariç- demokrasi ile yönetilmiştir; 1962-2011 döneminde ise doğrudan askerî yönetimlerle idare edilmiştir. 1988 yılında kanlı bir darbe ile yönetimi ele geçiren "Devlet Yasa ve Düzeni Restorasyon Konseyi" adlı cunta, 1997 yılında "Devlet Barış ve Kalkınma Konseyi" adını alarak biçim değişikliğine uğramıştır.

Cunta yönetimi tarafından hazırlanan ve ülkenin siyasi sistemini belirleyen yeni anayasa, 2008 yılı Mayıs ayında yapılan referandum ile kabul edilmiştir. Bununla birlikte orduya sistemde önemli roller verilmiştir. Örneğin alt ve üst meclislerde toplam sandalye sayısının dördte 1'i ordu mensuplarına ayrılmıştır. Myanmar Anayasası'nda en çok eleştirilen hususlardan birisi budur.

1 Nisan 2012'de gerçekleştirilen kısmi seçimlerde ana muhalefet partisi 45 sandalyenin 43'ünü kazanmıştır. Buna rağmen, Hükümet halen Meclisteki sandalyelerin yüzde 50'sinden fazlasına sahip bulunmaktadır.

Saygıdeğer arkadaşlarım, günümüzde hem belli bir coğrafyayı ve bu coğrafyada yaşayan halkı tanımlamak için kullanılan Arakan adı, "Rakhaing" kelimesinin İngilizceleşmiş hâlidir. Arakan veya "Rohingya" adıyla anılan halk ve coğrafya tarihte "Roang", "Rohang" veya "Roshang" olarak bilinmektedir. Arakan bölgesinde tarihin erken dönemlerinden itibaren çeşitli vesilelerle Müslüman unsurlarla karşılaşmaktayız.

Arakan Müslümanlarının etnik nitelikleri konusunda bir diğer antropolojik gerçek, sahip oldukları ana dilleridir. Yazılı bir dil olma özelliği de gösteren Arakanca, özellikle 1784 Budist Burma ilhakı, akabinde de 1823 yılından itibaren baş gösteren İngiliz sömürgeciliği dönemindeki sosyokültürel baskılar neticesinde neredeyse yok olmaya yüz tutmuş bir dil hüviyetindedir.

Arakan'ın coğrafi konumu özellikle Batı Hindistan sahilleri ile bugün Bangladeş olarak bilinen topraklar üzerinden kültürel, sosyal ve ekonomik ilişkileri olduğunun belirgin göstergesidir. Bu çerçevede, 15 ve 17'nci yüzyıllar arasında Hindistan'daki Müslüman unsurlarla yakın bağ kurduğu bilinen Arakan Sultanlığı günümüzde Bangladeş sınırları içinde yer alan Chittagong şehrine kadar hâkimiyet alanlarını geliştirmiş olması, Arakan'da kurulan devlet sisteminin siyasi hâkimiyet sahasının genişliğini göstermesi bakımından da önemlidir.

Bu coğrafi özellikler içerisinde, Arakan bölgesinde yaşayan iki farklı etnik toplumsal gruptan bahsetmek mümkündür. Birincisi Müslümanlar ve ikincisi ise "Roang Maghs" adıyla anılan Budist Arakanlılardır. Bugün, bölgede etnik çatışma şeklinde ortaya çıkan gelişmelerde, öncelikle farklı bir etnik unsura bağlı olduğu ifade edilen Roang Budistlerinin, Arakan Müslümanlarına karşı tarihsel sebeplerle cephe almalarından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, Arakanlı Müslümanlar, dil ve kültür benzerliğine rağmen, kendilerini farklı bir etnik unsur olarak kabul etmektedirler.

Sayın milletvekilleri, Arakan bölgesi sahip olduğu jeopolitik özellikten ötürü sürekli kuzey ve güneydeki güçlerin kapışma bölgesi olurken, 16'nci yüzyıldan itibaren sahil şeritlerinde önemli ticaret şehirlerini ele geçirme mücadelesi veren Batılı sömürgeci güçlerin işgallerine maruz kalmıştır. Arakan, bir dönem Portekiz gemilerinin saldırılarına uğramıştır. İngilizlerin Hindistan'a yerleşmesiyle doğuda güvenli bölge tesisinin yanı sıra, Hindistan'ın gıda ihtiyacını karşılamaya yönelik yayılmacı politikaları sürecinde de Arakan bir kez daha yabancı istilasına maruz kalmıştır; 1784 tarihinde Budist Burma Krallığının, akabinde 1824'de İngiliz sömürge yönetiminin işgaline uğramıştır.

Burma Krallığı'nın Arakan topraklarını ilhak girişimi ekonomik ve kültürel nedenlere dayanır. Günümüzde Arakan Müslümanlarının topraklardan sürülme istenmesinin sebebi de tespit edilen zengin doğal gaz kaynaklarıdır. Bu bölgede dünyanın dördüncü büyük doğal gaz rezervlerine rastlanmıştır. Arakan'ın fakir Müslüman halkı göçe zorlanmaktadır. Kalmakta ısrar edenlerin ise din değiştirmesi istenilmektedir.

İngilizlerle Arakanlılar arasındaki bir diğer yakınlaşma, İkinci Dünya Savaşı'nda İngilizlerin Arakanlı Müslümanları gerilla olarak kullanmasıyla ortaya çıkmıştır. Arakanlıların bu birlikteliğe yanaşmalarının en önemli sebebi, İngilizlerin Arakanlı Müslümanlar için otonom hakkını verme vaadidir ancak savaş sonrasında bu yönde bir gelişme olmamıştır. Bu sürecin akabinde, Arakanlı Müslümanlar, Budistlerin "Takhins" örgütlenmesi örneğinde olduğu gibi 1947 yılı Kasım ayında "Mujahidler" adıyla bir örgüt kurmuşlardır. Bu oluşum, 1952 yılında Müslümanlara karşı girişilen büyük kıyım sürecinde 200 bin Arakanlı'nın varlıklarını terk ederek vatanlarını terk etmesi ile sonuçlanmıştır.

Ülkede toplam nüfusun yüzde 30'unun etnik azınlıklardan oluştuğu gerçeği, ulus esasına dayalı toplumsal bir yapı oluşmasının önündeki en önemli engel olmuştur. Bu durum, siyasi temsiliyet noktasında merkezde siyasi, askerî ve ekonomik gücü elinde tutan Budist Burma çoğunluğunun ülkenin var olan imkânlarını etnik gruplarla paylaşmak istememesi nedeniyle, on yıllarca süren iç çatışmalara, ayaklanmalara, baskı ve zulümlere yol açmıştır.

Birbiri ardı sıra hüküm süren sivil ve özellikle de askerî yönetimler, azınlıklar içerisinde var olan unsurlardan teşekkül ettikleri askerî güçlerle azınlıklar üzerinde hâkimiyet kurmayı tercih etmişlerdir. Örneğin, Shan, Mon, Karen ve Arakanlıların bir bölümü Budist iken, Budist olmayan Burmalıların oranı ise sadece yüzde 15'tir.

Budist Burmalıların bu sayısal üstünlüğü, ülke politikalarının oluşumunda önemli bir etki yapmış ve yapmaya devam etmektedir. Bu nedendir ki 1960'larda Budizm devlet dini olarak kabul edilmiştir. Bu politika ile azınlıklar veya etnik unsurları andıracak veya atıfta bulunduracak herhangi bir terminolojinin resmî olarak kullanımı da yasaklanmıştır. Bu nedendir ki Burma devletinin resmî ideolojisinde Budizm bir tür toplumsal çimento göreceği şekilde politika aracı kılınmak istenmektedir. Aradan geçen altmış yıllık dönemde Budizm milliyetçilik, sosyalizm, cunta yönetimine eklenerek bir anlamda farklı dinden olan azınlıklar üzerinde baskı aracına dönüştürülmüştür.

Ülke içerisinde etnik unsurlar arasında Budizm gerçeğinin sergilediği bu yapının ötesinde, Arakan Eyaleti'nde yaşayan Müslümanlar ile Budist Maghların aynı ırk temelli varlığı, dinî aidiyetleri ile bir anlamda farklılık kazandığı bilinmektedir. Arakan bölgesinde etnik yapının homojenliğine rağmen, dinî aidiyet noktasında var olan ayırım bu bölgenin çoğunluğu teşkil eden Burmalılar karşısında herhangi bir siyasi birliktelik sergilemesi önündeki engel olarak kabul edilmektedir. Aynı ırka mensup bu toplum arasında yaşananların bir tür din savaşı olarak adlandırılmasını haklı kılacak önemli gelişme ise Thakin örgütünün Arakan'daki temsilciliğini yürüten liderler arasında Pinnya Thiha adında Budist bir rahibin bulunmasıdır. Japon işgali döneminde yani 28 Mart 1942 günü başlayan ve bir ay aşkın süren olaylarda 100 bini aşkın Arakanlı Müslüman katledilmiştir. Bu süreçte 500 bin kişinin evlerini terk etmelerine yol açan saldırıların emrini de Budist Rahip Thiha vermiştir.

Thakin örgütünün kışkırtmaları ile Maghların gerçekleştirdikleri saldırıların yanı sıra, Arakan bölgesinin Japonlarla İngilizler arasında önemli çatışmalara konu olması Müslümanların önemli can ve mal kaybına da yol açmıştır. Müslümanların önemli bölümünün Arakan'ın kuzeyine göç etmek zorunda kalmaları gibi nedenler Magh'ların süreçte Arakan'ın güneyinde çoğunluğu oluşturmasına neden olmuştur.

20'nci yüzyıl başlarından itibaren Burma milliyetçiliği baş göstermiş ve bu oluşum devrimci, milliyetçi bir örgütlenme olan Thakins çatısı altında giderek yaygınlık kazanmıştır. İkinci Dünya Savaşı öncesinde Thakins örgütünün kışkırtmaları sonucu, Arakan bölgesinde Müslüman Arakanlılarla Budist Maghlar arasında sosyal çözülme baş göstermiştir. Burma topraklarında dört farklı yönetim yapısı teşkil eden İngilizlerin çekilmesini müteakip Arakan'daki yönetimin Budist Magh'lara devredilmesi Arakanlı Müslümanların bir kez daha görmezden gelinmesine sebebiyet vermiştir.

Bağımsızlığın ardından Burma, sahip olduğu ekonomik ve etnik çeşitliliğin doğuracağı avantajlarla gündemde önemli bir yer tutacağı konusunda yabancı gözlemcilerin dikkatini çekiyordu. Ancak, bu dönemde merkezdeki siyasi elitin ülkenin etnik zenginliğinden istifade etmek yerine asimilasyon, baskı ve yıldırma politikaları ile ortadan kaldırmayı tercih etmesi, birbiri ardı sıra gelen kaoslara neden olmuştur.

Özellikle de konu Arakan olduğunda merkezin durumunda pek de fazla bir değişimin olmadığı görülüyor. Burma Başbakanlarından U-Saw'ın Arakanlıların Burma kanı taşıdıklarını ispatlayıncaya kadar dışlanacaklarını dile getirmesi, Burma rejiminin Arakanlı Müslümanlara yönelik bakışını ortaya koyması açısından dikkat çekicidir.

1974 Anayasası'nda eyaletler yeniden tanımlanırken Müslümanlar tarafından Rohingya Vatansız Cephesi adıyla yeni bir siyasi oluşum kuruldu. Ancak, bu oluşumun varlığına ordunun cevabı sert oldu. 1978 yılında sayıları 200 bini bulan Arakanlı Müslüman bir kez daha topraklarını terk etmek zorunda kalmıştır.

Benzer bir problemin 1991-1992'de yeniden nüksetmesi üzerine 210 bin ila 280 bin arasında Arakanlı'nın ülkeyi terk ettiği, bunlardan sadece 20 bininin Birleşmiş Milletler güvencesiyle ülkelerine döndüğü biliniyor.

Değişik zamanlarda bir buçuk milyon Arakanlı Müslüman'ın vatanlarını terk ederek komşu ülkelerde mülteci olarak, toplama kamplarında yaşamak zorunda kaldıkları görülüyor. Fakat son arda kalan topraklarda tespit edilen zengin doğal gaz rezervleri sebebiyle Arakanlılar buradan da sökülüp atılmak istenmektedir.

Asırlardan beri Rohingya bölgesinde yaşayan Müslümanlar, 1982 yılından itibaren generallerin yönetiminin tahakkümü altında kalarak, vatandaşlık hakları çöğneniyor, işkence ve baskı görüyor.

Saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, bizim burada alacağımız kararlarını, İslam dünyasının atacağı adımların ve uluslararası topluluğun Myanmar Hükümeti'ne yapacağı baskıların, Arakan'da akan kanın durmasına, vahşetin son bulmasına ve hukuksuzluğun ortadan kalkmasına katkı sağlayacağına inancım tamdır. Mazlum ve çaresiz insanların yanında olmamız, onların dertleri ile dertlenmemiz gerekmektedir.

Günümüzde 1,5 milyon Arakanlı Müslüman, Burma'nın Arakan Eyaleti'nde bir o kadarı da Bangladeş, Tayland ve Malezya gibi ülkelerde mülteci sıfatıyla yaşamlarını sürdürmektedir. Bu ülkelerde kamplarda yaşayan insanların durumu da insanlık onuruna yakışmamaktadır.

Son gelişmelerin merkezinde Arakan Eyaleti Başkenti Sittwe'de nüfus dağılımı Arakanlıların göçlerini açıklayan bir başka göstergesidir. Öte yandan, Arakan Eyaleti'nin güneyinde ise, tarihsel olarak varlık süren Maghların, yani Rakhine'lerin çoğunluğu teşkil etmesi kadar, iç göçlerle yoğun bir Budist nüfusunun varlığı dikkat çekmektedir.

Bölgenin Myanmar merkezî yönetiminde Rakhine olarak adlandırılması bile, Arakanlı Müslümanların bölgede yeri olmadığını, bunun yerine bölgenin bir diğer etnik unsuru olan Rakhine ile özdeşleştirilme çabasının bir sonucudur.

Ülkede Müslümanların varlığı Arakanlılardan ibaret değildir. Tarihin değişik evrelerinde Arakan'dan çıkartılarak Burma'nın değişik bölgelerine zorunlu göçe tabi tutulanların oluşturduğu Müslüman gruplar kadar, Çin'deki baskı rejiminden kaçan Çinli Müslümanlar özellikle de Yunnan'dan gelenler, Myanmar'ın kuzeyinde Shan Eyaleti'nde konuşlanmış olan "Panthay" adlı Müslüman grubu oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, Arakan sorunu, Myanmar toprakları içerisinde süregiden tarihî dönüşümlerin bir sonucu olarak neşet etmesiyle bu ülkedeki sorunlar yumağı içerisinde köklü bir nitelik taşır. Bu topraklar üzerinde hüküm sürmüş yerli ve yabancı yönetimler, siyasi rejimler ve aktörler, bugün var olan sorunda şu veya bu şekilde pay sahibidirler.

BAŞKAN – Sayın Başkanım...

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Buyurun.

BAŞKAN – Öür dilerim. Arkadaşlarımızın hepsine dağıttık galiba bunu, değil mi?

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Evet.

BAŞKAN – Bu biraz da uzun sürebilir. Belki sekizinci sayfada, arzu ederseniz, ne yapılması gerekenleri sıralamışsınız ya, oradan devam etsek zaman kazanma adına, sizin için bir mahsuru var mı?

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Bence bir mahzuru yok ama denilen sürenin hepsi dört dakika sürer yani satışma gerekçeleriyle alınan süreleri falan sayarsanız benim metnim... Ben fazla konuşan bir arkadaşınız değilim. Ben izniniz olursa metnimi okuyayım.

BAŞKAN – Doğru, tabii. O zaman devam edin.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Yok, şöyle: İncamı bozulur için. O bakımdan ben okuyayım, yoksa verdik diyorsanız kesebilirim de Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yok, yok, devam edelim.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Haziran 2012 yılından bu yana sürekli olarak artan insan hakları ihlalleri sebebiyle, Arakan bölgesinde yaşayan Müslümanlar tecavüzlere uğramakta, Müslüman kadınlar seks kölesi olarak kullanılmakta, sokak olayları sonrasında Müslümanlar canlarından olmakta, evleri, yurtları ve ibadethaneleri yakılmaktadır. Olay o kadar yürek yakıcı ki "vice.com"da yer alan bir yazıda Assed Baig, "Sittwe'de kaldığım haftada elde ettiğim kanıtlar Myanmar ordusunun Arakan bölgesinden Rohingya kadınları hapsedip seks kölesi olarak kullandıklarını işaret ediyordu." diyor. Acaba dünya bu vahşete ne kadar sessiz kalacak? İnsan hakları örgütleri, kadın örgütlerinin bu vahşet bitene kadar konuyu sürekli gündemde tutma gibi bir mecburiyetleri bulunmaktadır. Peki, biz bu duruma sessiz mi kalacağız? Arakan'da yaşanan olaylar bizden binlerce kilometre uzakta diye görmemezi mi geleceğiz?

Arakanlıların vatandaşlık, eğitim ve serbest dolaşım haklarının olmaması, etnik çatışmaların odağında olan sahipsiz ve vatansız bir grup olarak kalmasına yol açıyor. Bunun son örneklerinden biri, 2012 yılı Haziran ayı başlarında meydana gelen ırza geçme fiilini işlemekle suçlananların Arakanlı Müslümanlar olmalarıydı. Ancak 1997 yılında yaşanan benzer bir olaya da atıfta bulunarak faillerinin bilinmemesine rağmen, suçun Müslümanlara atılması olayların fitilini ateşlemiştir. Böylece, Müslümanlara, evlerine ve camilere saldırılar meşrulaştırılmaya çalışılmıştır.

Olayların tarihî boyutunu ele aldıktan sonra, insan hakları açısından da baktığımızda çarpıcı sonuçlar ortaya çıkar. Asya değerler manzumesinin bir sonucu olarak Müslümanların Burma'da bireysel veya kolektif haklarından bahsedilmesi söz konusu değildir. Burma toplumunda sınıfsal bir yapılanmadan değil, olsa olsa etnik farklılıklara dayalı bir toplum yapısından söz edilebilir. Her bir etnik yapı, toplumsal statü, davranış ve değerler bakımından birbirinden farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar, Burmalıları etnik azınlıklardan, Budistleri Budist olmayanlardan, rahipleri sivillerden, orduyu sivillerden ayırmaktadır. Bu değerler ayrımı, özellikle Budist Burmalıların diğer gruplara yönelik aşağılayıcı ve ayrımcı politikalarının temelini oluşturmaktadır. Ancak son iki yılda, Budistlerin Müslümanlara yönelik zulüm ve cinayetleri, Rohingya (Arakan) eyaletinde yaşayan Müslümanların evlerine saldırmakla iyice büyüdü. Son bir hafta içerisinde iki cami ve üç köyün yakılması ile başlayan olaylarda, binlerce Arakanlı canlarını kurtarmak için ormanlara kaçmak zorunda kaldılar. Bütün bunlar, Müslümanların etnik temizlik faciasının eşğine geldiğinin göstergesidir. Myanmar'da Müslümanlara karşı işlenen cinayete göz yuman, ağırdan alan ve ihmalkâr davranan Birleşmiş Milletler ve insan hakları örgütlerine de dünya genelinden, özellikle İslam dünyasından büyük tepki gelmektedir.

Günümüzde Arakan Müslümanlarının bir köyden başka bir köye bile gitmelerine izin verilmemektedir. Ayrıca, evliliklerinin önüne ciddi engeller konulmakta ve zorluklar çıkarılmaktadır. Haziran 2012 yılından bu yana sürekli olarak artan insan hakları ihlalleri sebebiyle de Arakan bölgesinde yaşayan Müslümanlar tecavüzlere karşı karşıya kalmakta, öldürülmekte, evleri, ibadethaneleri ve öğrenci yurtları yakılmaktadır.

Son iki yıl içerisinde Myanmar'da meydana gelen olaylarla ilgili olarak Avrupa Birliği de Myanmar Hükümetini birkaç kez uyarmıştır. 27 Temmuz 2012 tarihinde Avrupa Birliği bir çağrı yaparak Müslümanlara yönelik yapılan yardımları engelleyen Myanmar Hükümetini uyarmıştır. Avrupa Birliği İnsan Hakları Komisyonunun insani yardımlardan sorumlu üyesi Kristalina Georgieva, insani yardım kuruluşlarının bölgeye erişimine izin verilmesi çağrısında bulunmuştur. Avrupa Birliği İnsan Hakları Komisyonu İnsani Yardım Ofisinin hazırladığı raporda ise Arakan Müslümanlarının ırkçılık ve ayrımcılık kurbanı oldukları belirtilmiştir.

Dışişleri Bakanımız Ahmet Davutoğlu ve Başbakanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Sayın Emine Erdoğan da Arakan bölgesinde yaşanan insani sorunlara dikkat çekmek için 9 Ağustos 2012 tarihinde Myanmar'a gitmişlerdir. Bu gezi, burada yaşanan dramı bir kez daha dünya kamuoyuna taşımıştır.

Başbakanımız 16 Nisan 2013 tarihinde yapılan AK PARTİ grup toplantısında konunun üzerinde durmuş ve Myanmar'daki gelişmelerin kendilerini derinden üzdüğünü dile getirmiştir. Başbakanımız konuyla ilgili olarak atılması gereken adımları uluslararası platformda atacıklarını, insani olarak yardım konusunda ne gerekiyorsa yapacaklarını ifade ederek konuya sahip çıkmıştır.

Ülkelerini terk etmek zorunda kalan Arakanlı Müslümanlara yapılan saldırılarla ilgili olarak Dünya İnsan Hakları İzleme Örgütü de değişik zamanlarda açıklamalar yapmıştır. İnsan Hakları İzleme Örgütünün yayınladığı raporda, 22 Şubat 2013 tarihinde Tayland'ın Phang Nga şehri kıyısında, yakıtı biten botlarında gözetim altında tutulan 20 kişilik Rohingya sığınmacılara ateş açılıp en az 2 kişinin ölmesiyle sonuçlanan olayda, Tayland Hükümeti'nin sorumluluklarını yerine getirmediği belirtilmiştir.

İnsan Hakları İzleme Örgütü 2013 yılı Nisan ayında yayımladığı 153 sayfalık raporda da Myanmarlı yetkilileri Arakan eyaletinde Rohingya Müslümanlarına karşı etnik temizlik yapmakla suçlamıştır. Raporda, "Myanmar Hükümeti evlerini terk etmek zorunda kalan Müslümanlara yardım ulaştırılmasını engelleyerek ve seyahat özgürlüklerini kısıtlayarak etnik temizlik kampanyasına

katkı sağlamaktadır. Saldırlara bir an önce son vermemesi ve sorumlu kişileri adalet önüne çıkarmaması durumunda, Myanmar Hükümeti ülkedeki etnik ve dini azınlıkları hedef alan şiddet olaylarından sorumlu olacaktır." ifadeleri kullanılmaktadır.

1 Nisan 2013 tarihinde Myanmar'da Budistlerin Müslümanlara yönelik şiddet ve saldırılarını tırmandırması üzerine, Myanmar yönetimi sonunda harekete geçerek, Müslümanları hedef alan saldırıları incelemek amacıyla bir araştırma komitesinin oluşturulmasına karar vermiştir. Myanmar Cumhurbaşkanı Tin Sin, 31 Mart günü 10 kişilik bir komiteyi ülkenin bazı noktalarında son günlerde yaşanan isyanlarla mücadele için görevlendirmiştir fakat konunun ne derecede takip edileceği şüphelidir çünkü Myanmar mahkemeleri, meydana gelen olaylarla ilgili olarak sadece 3 Müslüman'a ceza vermiştir. Mahkeme heyeti, şiddet olaylarına karışmaktan suçlu bulunan 3 Müslüman'a on dörder yıl hapis cezası verirken hiçbir Budist'e ceza vermemiştir.

Kamplarda yaşayan Arakanlı Müslümanların en büyük sorunlarından birisi de muson yağmurlarıdır. Bu konuda, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Myanmar'da yaklaşan musonlar dolayısıyla yerinden edilmiş Arakanlıların barınma sorunları konusunda acil eylem çağrısında bulundu. Birleşmiş Milletler sel baskını olasılığının yüksek olduğu yerlerde yaşayan yaklaşık 60 bin yerinden edilmiş insanın karşı karşıya kaldığı riskten ciddi endişe duyulduğunu ifade etmiştir.

Dışişleri Bakanımız Ahmet Davutoğlu da Arakanlı Müslümanların durumu ile ilgili olarak 14 Nisan 2013 tarihinde yapılan İslam İşbirliği Teşkilatı toplantısında yedi maddelik bir paket sunmuştur. Buna göre,

- 1) İslam İşbirliği Teşkilatının bir mektupla Myanmar Hükümeti nezdinde tüm girişimlerini sürdürmesi, Myanmar Hükümetini, Müslümanlar ile Budistler arasındaki uçurumun daha da artmaması için yeniden harekete geçmeye çağırması,
- 2) İslam İşbirliği Teşkilatına üye ülkelerin devlet başkanlarının ortak bir mektup ile Myanmar Hükümetine olayların bitirilmesi için çağrıda bulunması,
- 3) Müslümanların haklarının garanti altına alınması,
- 4) Evlerini terk etmeye zorlanan Müslümanların yeniden evlerine dönebilmelerinin önünün açılması,
- 5) İslam İşbirliği Teşkilatının Rohingya temas grubunun Müslümanların gerçek durumunu görebilmek için Myanmar'a ziyarette bulunması ve Müslüman liderlerin, sivil toplum örgütlerinin görüşlerini kendi meslektaşları ile paylaşımlarının gerekliliği,
- 6) Ülkedeki Müslüman ve Budist entelektüeller arasında inançlar arası diyalogun oluşturulması,
- 7) Medeniyetler ittifakı kurulması, Müslüman ve Budist toplumlar arasında diyalogların başlatılması.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Arakan'da çözümün sadece Myanmar devletinin tek başına ele alabileceği bir durum olmadığını Myanmar tarihi ve son yaşanan olaylar ortaya koymaktadır. Arakanlı Müslümanların, Myanmar devletinin tek etnik yapısı olmamakla birlikte, diğer etnik yapılardan ayrıldığı önemli bir nokta vardır. Merkezî Myanmar Hükümeti nezdinde Arakanlı diğerlerinden çok daha ayrılmış bir konuma iten bu konu, Arakanlıların dinî aidiyetleridir. Her ne kadar Arakan'da Budist Arakanlıların varlığı gerçekse de tarihsel ve kültürel olarak Müslüman olan grup tek başına ele alınmalıdır.

Son birkaç yılda Myanmar rejiminin destek verdiği sivil hükümetin reform çabası, ülke içerisinde siyasi bir açılım gerçekleştirmek ve etnik unsurlar arasında barış getirecek bir gelişmeye kapı aralamaktan ziyade, uzun yıllar Batılı devletlerin ekonomik ambargosunun neden olduğu çıkmaza bir çözüm bulmak amacıyla gündeme getirildiği fikri yaygındır. Örneğin, ülkede önemli sayıda etnik unsur varlık sürdürmekle birlikte, merkezî yönetimin barış masasına oturduğu etnik unsurlardan sadece Karenler uluslararası medyada yer almaktadır. Bunun önemli bir nedeni, Karenlerin kahir ekseriyetinin Hıristiyan unsurlardan teşekkül etmesidir. Myanmar Hükümetinin reform çabalarında samimiyeti ülkenin dört bir tarafında yaşayan Budist, Burma dışındaki toplumsal grupların tümünü içine alacak bir açılım paketiyle ulusal ve uluslararası çalışmaları ile test edilecektir. Bunun dışındaki söylemler manipülatif ve göstermelik olmaktan öteye geçmeyecektir. Bu nedendir ki kimi Batılı sivil toplum kuruluşları ve gözlemciler, Batılı ülkelerin Myanmar'a ekonomik yaptırımları tümüyle kaldırmamaları, reform sürecinin alacağı yönelimi beklemelerini ısrarla vurgulamaktadırlar.

"Arakanlı Müslümanların sorunlarına nasıl çözüm bulunabilir?" sorusunun havada kalmaması da önem arz etmektedir çünkü Arakanlılar en azından son yüzyıllık tarihlerinde sürekli mağduriyete uğrayan, olmadık işkencelere tabi tutulan, vatan topraklarını terke zorlanan bir etnik unsurdur. Ülke genelinde hissedilen değişim ortamını kendi gelişim evresine terk etmeden, Arakanlıların ülke içindeki muhalif siyasi oluşum ve ülke dışında da uluslararası kurumlar ve özellikle de halkı Müslüman olan ülkeler ve bu ülkelerin üyesi oldukları kurumların acilen harekete geçmesi gerekmektedir. Myanmar'da cunta rejiminin gölgesinde faaliyet gösteren mevcut hükümetin reform çabaları Doğu Asya, Avrupa Birliği, Güneydoğu Asya birliklerine mensup ülkelere ve de özellikle ABD'den olumlu cevap bulmuştur. Avrupa Birliği, Myanmar'a 2012 yılında askıya aldığı ekonomik ve siyasi yaptırımları, silah ambargosu dışında tümüyle kaldırdı. Avrupa Birliği bu kararının sebebi olarak Myanmar'da demokrasi doğrultusundaki gelişmeler, güçlü parlamento, ifade

özgürlüğü, hükümetin yolsuzlukla mücadele ve kalan siyasi tutukluların salıverilmesi için çabalaması olarak gösterdi fakat Arakan Müslümanlarının durumlarında herhangi bir düzelme olmadığı gibi daha da zorlaşmaktadır.

Arakan sorununa birbirinden kopuk tekil yöntemlerle çözüm arayışları, ancak bu sorunun algılanmasındaki kısırlığı ortaya koyacaktır. Bunun yerine, bölgeyi bütün olarak ele alacak geniş çerçeveli yaklaşımlara acilen ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacın ortaya konması elbette akademik ve siyasi bir bilinç gerektirmektedir. Chin, Kachin, Karen etnik unsurları arasında önemli sayıda Hıristiyan nüfusun bulunması, uluslararası arenada, özellikle bu grupların haklarının gündeme getirilmesine ve Batılı kurum ve kuruluşların bu etnik unsurlar özelinde çalışmalar yürütmelerine neden olmaktadır. Bu çerçevede, Arakanlı Müslümanların ulusal ve uluslararası arenada yalnız bırakıldıkları açıkça gözlenmektedir.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Arakan için neler yapabiliriz?

a) Acil müdahale ile Arakan Eyaleti'nde yaşayanların yanı sıra, Arakanlıların mülteci olarak buldukları hem Bangladeş'teki, Arakan-Bangladeş sınırındaki hem de Tayland ve Malezya'da acil temel insani ihtiyaçlarının -yani gıda, sağlık, eğitim-giderilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, insani yardımlarda kalıcı çözüm bulunması konusunda Birleşmiş Milletler nezdinde acilen girişimler başlatılmalıdır. Ulusal, bölgesel ve uluslararası kuruluşların insani yardım odaklı çalışmalarının acilen söz konusu coğrafyalarda faaliyetlere başlamaları ve bu faaliyetleri bölge halklarının kendi ayakları üzerinde duruncaya kadar devam ettirilmesi gerekmektedir.

Arakan sorununun uluslararası arenaya taşınmasında Türkiye'nin öncülüğü azami önem taşımaktadır. Güneydoğu Asya Bölgesinde tarihsel ve kültürel yapı benzerliğinden ötürü, Malezya ve Endonezya'nın da sürece aktif katkısı zorunluluk arz etmektedir. Geçmiş yüzyıllara varan ilişkiler dolayısıyla, Bangladeş'in Arakan sorununun çözümünde yapıcı rol alması gerekmektedir. Açe ile Endonezya merkezli hükümeti arasında varılan anlaşma süreçlerinde aktif rol alan Açeli barış görüşmecilerinin Arakan sorununa katkı yapacaklarına kuşku yoktur.

b) Orta vadeli müdahale ile Arakanlı Müslümanların Myanmar devletinin reform sürecinde hak ettikleri yeri almalarını sağlayacak ulusal, bölgesel ve uluslararası girişim ve inisiyatiflerin hayata geçirilmesi önem taşımaktadır. Myanmar'ın son bir yıldır sürdürdüğü demokratikleşme ve liberalleşme politikaları çerçevesinde, uluslararası kurumların temsilcilikleri giderek artan sayıda varlık göstermektedir. Türk ve Müslüman kurum ve kuruluşların bu süreçte Arakan bölgesine özel bir önem vermeleri ve yerli kurum ve kuruluşlarla çeşitli iş birlikleri geliştirmeleri, Arakanlı Müslümanların varlığının ulusal ve uluslararası arenada duyurulmasına katkı sağlayacaktır. Kızılay'ımızın ve İHH'nin bu hususta yaptıkları yardımları şükranla karşılamak gerekmektedir.

Arakan Eyaleti'nin Myanmar siyasi haritası içerisindeki mevkiinin diğer etnik unsurlarla aynı statüde ele alınması noktasında ASEAN, Birleşmiş Milletler nezdinde girişimler yapılmalıdır.

Arakanlı Müslümanların üzerinde yaşadıkları vatan topraklarının geçirdiği dönüşüm aşlında içinde yaşadıkları Budist toplumu ile etkileşimlerini yansıtmaları bakımından dikkat çekicidir. İngiliz sömürgeciliği döneminde 20 bin kilometrekarelik toprak parçası, Myanmar devletinin kurulmasıyla 14 bin 200 kilometrekareye düşmüştür. Bu toprak kaybı, Budist Bamarların ve Maungların Arakanlı Müslümanlar üzerinde uyguladıkları baskı ve zulmün maddi ifadesinden başka bir anlama gelmiyor.

c) Haklar arayışı ile salt Arakanlı Müslümanların değil, ülkenin diğer etnik unsurlarının da geleceğini etkileyecek şekilde topyekûn yasal haklar silsilesinin hayata geçirilmesi hedeflenmelidir. Bu anlamda, Burma Hükümeti nezdindeki girişimlerin Japonya, Tayland, Malezya, ABD gibi tekil ülkeler; ASEAN gibi bölgesel iş birlikleri; Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Uluslararası Çalışma Örgütü, Dünya Gıda Programı, Dünya Sağlık Örgütü gibi uluslararası kurumların yönlendiriciliği ve yaptırım gücünün önemli rol oynayacağı düşünülmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye başta olmak üzere, halkı Müslüman olan veya olmayan tüm ülkeler, uluslararası kuruluşlar nezdinde girişimlerde bulunmalıdır. Myanmar'a yapılacak yaptırımların acilen hayata geçirilmesi gerekiyor. Bu arada, konumu sebebiyle, Güneydoğu Asya İşbirliğinin önemli üyeleri konumundaki Endonezya ve Malezya'nın Myanmar üzerinde kayda değer bir nüfuzu olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Myanmar devletinin Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Teşkilatı, Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı, Güneydoğu Asya Uluslar Birliği, Gıda ve Tarım Örgütü, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu, Uluslararası Çalışma Örgütü, Uluslararası Denizcilik Örgütü, Uluslararası Para Fonu, Dünya Sağlık Örgütü, ve Dünya Ticaret Örgütlerine üyelikleri bulunmaktadır. Bu örgütler nezdinde girişimlerde bulunmamız gerektiğini düşünüyorum.

Saygıdeğer arkadaşlarım, uluslararası arenada yapılması gerekenlerden bahsettik. Arakan Müslümanlarının sıkıntılarının çözülmesi ile ilgili olarak tespit etmiş olduğumuz şu önerileri de sizlerle paylaşmak istiyorum:

1) Eşit vatandaşlık statüsünün verilmesi. Arakanlı Müslümanların vatandaşlık haklarının olmaması, temel insani haklardan mahrumiyetlerini de beraberinde getirmektedir. Örneğin, etnik saldırılar karşısında mağdur tarafın ulusal veya uluslararası kurumlar bazında haklarını araması bu çerçevede mümkün gözükmemektedir. Bu uygulamasıyla, “Hiç kimse vatandaşlık haklarından mahrum edilemez.” diyen Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Deklarasyonu'nun 15'inci maddesini ihlâl eden Myanmar devleti, vatandaşlık haklarını gasbettiği Arakanlıları yerlerinden yurtlarından çıkarabildiği gibi, zorla işçi olarak da ülkenin herhangi bir yerinde çalıştırabilmektedir. Bu konuda, Myanmarlı muhalif lider Suu Çii, vatansız Arakanlıların durumunun üzüntü verici olduğunu ve vatandaşlık yasasının uluslararası standartlara uygun hâle getirilmesi gerektiğini teyit etmiştir.

2) Dinî ve kültürel aidiyetlerin tanınması ve gündelik yaşamda pratiğe dökülmesinin önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir. Arakanlıların dinî aidiyetlerinin ülkedeki Budist çoğunluktan farklılığı ve Hıristiyan unsurların uluslararası Hıristiyan kurumlarından aldıkları destekle kıyaslandığında, kendi hâline terk edilmişlikle malul olduğu görülür.

Dinlerinin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirme haklarından mahrum oldukları kadar, dilleri, toplumsal yaşamın gerekleri olan evlilik ve aile kurumlarının kısıtlanması gibi kültürel haklarının görmezden gelinmesi karşısında ilgili kurum ve kuruluşlar harekete geçmelidir. Merkezî hükûmetin uygulamakta olduğu dinî ve kültürel asimilasyon politikasının acilen sona erdirilmesi gerekmektedir.

3) Eğitim imkânlarının hayata geçirilmesi. Arakanlı Müslümanların her türlü eğitim hakkından mahrumiyeti, ülkenin geleceği olan çocukların ve gençlerin mağduriyetine neden olmaktadır. Ailelerin ekonomik yoksulluk ve yoksunlukları kadar, Müslümanların sosyokültürel yapılarına uygun eğitim kurumlarının yokluğu, Arakanlıların yaygın eğitim faaliyetlerinden dâhi uzak tutulmalarına neden olmaktadır.

4) Ülke içinde serbest dolaşım ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi gerekiyor. Bir köyden diğerine, bir şehirden diğerine geçiş hakkının ve seyahatin kısıtlanması örneklerinde olduğu gibi, ülke içerisinde dolaşım özgürlüğünün sınırlandırılması, çocukların, gençlerin eğitim faaliyetlerinden yararlanmalarının önündeki en büyük engellerden birini teşkil etmektedir.

Eyaletin ihtiyaçları ve kültürel kodlarına uygun eğitim alt yapısının yenilenmesi, dinî eğitim kurumlarının faaliyete geçirilmesi, yükseköğretim hakkının verilmesi bu anlamda önem taşımaktadır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun Arakanlı Müslümanları ile ilgili olarak alacağı kararlar tarihî önem arz etmektedir. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak bizim de önerilerimizi belirleyerek Myanmar Hükûmetine, insan hakları örgütlerine, kadın haklarını savunan örgütlere, sağlıkla ilgili örgütlere bildirmemiz ve ortak hareket etmemiz gerekiyor.

Sayın Başkan, belki vaktimi biraz aştım ama zatınız ve heyet üyesi arkadaşlarımıza sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Saygılarımı sunuyorum.

Sadece kayıtlara geçsin, doğrusu içimdeki bu duyduğum hissiyatı dile getirmek için yaptım. Yoksa hiç konuşmayabilirdim, rapor vardı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok faydalı... Evet, çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten, bu konu gündemimize, Türkiye gündemine yeni yeni giriyor. Dolayısıyla, böyle tarihsel bir süreçle bu konuyu anlatmakta fayda vardı, bunu da yerine getirdiniz. Hem kayıtlara geçti hem de ayrıca çözüm önerilerinizi de dinlemiş olduk. Komisyonumuz bundan sonra, bu öneriler çerçevesinde inşallah çalışmalarını yürütecektir.

Ben şimdi bir diğer imza sahibi, önerge sahibi Sayın Ahmet Salih Dal'a söz veriyorum.

Sayın Dal, buyurun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, Uluslararası Af Örgütü'nün, insan hakları örgütlerinin ve son bir yıldır özellikle medyada çıkan haberlerle ilgili yaptığımız tespit, değerlendirme ve öneriler... Ben kısa yaptım, çok uzun yapmadım, umarım kimseyi sıkmaz.

Arakan'da geçmişte çok uzun yıllara dayanan dinî ve etnik gerekçeli şiddet olaylarının artarak devam ettiği ve bir politika olarak resmen desteklediği görülmektedir. Bölgede meydana gelen son olaylar, binden fazla Müslüman'ın hayatını kaybetmesine, 90 binden fazla Müslüman'ın da evsiz kalmasına sebep olmuştur. 2014 yılında Burma'da yapılması planlanan seçimler için bu yılın sonlarına doğru seçmen listelerinin belirlenecek olması, Müslümanlara yönelik son saldırıların altında yatan sebeplerin başında gelmektedir. Seçimlerden önce Arakan'daki Müslüman nüfusu azaltılarak seçimlerde Budistlerin etkin olması hedeflenmektedir. Burma yönetiminin Arakanlı Müslümanlara uyguladığı sistemli şiddet, soykırım niteliğindedir.

Arakan'da insanlığa karşı büyük bir suç işlenmektedir. Birleşmiş Milletler ve uluslararası insan hakları kuruluşlarının Burma Hükümetine, Müslümanlara yönelik baskılarını sonlandırması için çağrıda bulunmaları gerekmektedir. Arakanlı Müslümanlar karşı karşıya kaldıkları şiddet sarmalından kaçmak için komşu ülkelere sığınmaktadır. Bangladeş'te 28 bin kayıtlı, 500 bin kayıtsız Arakanlı mülteci bulunmaktadır.

Burma, Çin, Amerika ve Rusya tarafından stratejik bir bölge olarak görülmektedir. Çin, sınır paylaşımı olan bir ülkede Amerika'nın etkin olmasına müsaade etmek istememektedir. Amerika ise Çin ile yaşanacak olası kriz durumlarına karşı Burma'da etkin rol oynamak istemektedir. Bu koşullar altında, Arakanlı Müslümanların sorunlarının çözümü, Burma'daki diğer etnik grupların ve Burma muhalefetinin sorunlarının da çözülmesinden geçmektedir. Bu ise ancak Burma'daki baskıcı yönetimin son bulması ve ülke içerisindeki etnik gruplara baskıdan uzak, hür bir ortamın sağlanması ile mümkündür. Aksi takdirde, başta Bangladeş olmak üzere, çeşitli ülkelerde bulunan Arakanlı mültecilerin ve Arakan'da var olma mücadelesi veren Müslümanların temel haklarına yönelik tehditler sürecektir.

Burma'nın 1982'de kabul ettiği vatandaşlık kanunuyla kendi topraklarında yabancı kabul edilen ve bu ayrımcılığın en belirgin ifadesi olarak farklı kimlik kartları verilen Müslüman Rohingyaların Burma vatandaşı oldukları kabul edilmelidir. Müslümanların kendi köylerinden zorla çıkartılarak yerlerine Budistlerin yerleştirilmesi ve zorla çalıştırılmaları gibi uygulamalara son verilmelidir. Burma yönetiminin ekonomik, siyasi ve askerî ilişkilerine dikkat çekilmesi ve bu rejimin zulmünü sürdürmesini sağlayan kaynakların kesilmesi için gerekli çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Uluslararası toplumun Burma üzerindeki baskısı stratejik çıkarlarından bağımsız olmasa da Burma cuntasının yerine özgürlükçü bir yönetimin gelmesi Arakan'da yaşayan ve başta Bangladeş olmak üzere, çeşitli ülkelerde mülteci ya da yasa dışı göçmen olarak bulunan Müslümanları bir nebze olsun rahatlatacaktır. Uluslararası toplum acilen Burma'da yaşanan zulmü durdurmalıdır. Bu gerçekleşene kadar, ülkeler Burma ile ekonomik ilişkilerini durdurmalıdır. Ülkenin başta değerli taş rezervi olmak üzere, doğal kaynaklarının kullanım yetkilerinin bazı politikalarda araç olarak kullanılmasının önüne geçilmelidir. İslam ülkeleri Arakanlı Müslümanların uğradığı zulme karşı sessizliklerini bozmalı ve gerekli tepkiyi ortaya koymalıdır. İslam âlimleri bu konuda Müslüman topluma öncülük etmeli ve Müslümanların bu zulüm karşısındaki sorumluluklarını hatırlatan açıklamalar yapmalıdır. Türkiye, Arakanlı Müslümanlara uygulanan zulmün önlenmesi için çeşitli platformlarda girişimlerde bulunmalıdır. Uluslararası yardım kuruluşlarının Arakan içerisinde ve mülteci kamplarında yardım dağıtabilmeleri garanti altına alınmalıdır. Burma sınırları içerisinde kalan alan, sivil insan hakları örgütlerine ve uluslararası gözlemcilere açılmalıdır. Dünyanın diğer bölgelerinde yaşayan Budistler, Burma'daki zulmü durdurmak için harekete geçmelidir. Yukarıda zikredilen ve son olaylarda da görülen insan hakları ihlallerinin son bulması ve sorumlularının cezalandırılması, uluslararası topluluğun sorumluluğundadır.

Değerli arkadaşlar, buradaki asıl amacımız, İngiliz işgaline kadar kardeşçe yaşayan Müslüman ve Budistlerin aralarına giren fitne ateşini bugüne kadar söndürme yerine sessiz ve duyarsız kalan devletlerin gündemine getirmek, onları duyarlı olmaya zorlamak, en azından karınca gibi safımızı belli etmektir. Umuyorum ki Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üzerine düşeni yapacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Salih Bey'in açıklamalarından dolayı, biz de size teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, elimizde yeni bir rapor var yani bu bir, tabii, araştırma raporu, stratejik araştırma merkezinin. Bunu çoğalttık, sizlere de dağıtmış bulunmaktayız. Tabii, artık bunun araştırma merkezinin raporu olduğunu göz önüne alarak, bu şekilde okumanızda fayda var. İçerisinde muhtemelen çok iyi tespitler olduğu gibi, abartılar da olabilir. Faydalı olacağı düşüncesindeyim.

Şimdi, söz almak isteyen arkadaşlarımıza söz vermek istiyorum.

Evet, Hamza Bey, sizden başlayalım.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Evet, öncelikle, Komisyonumuza biraz geç katıldım. Yasadışı dinleme komisyonu toplantısı vardı, oradan geliyorum. Orada da komisyon dışında birçok durumlar söz konusu oldu. Özellikle, Salı ve Perşembe günü yaşanan olaylar gündeme geldi, komisyon gündemi dışındaki şeyler. Oradaki yaşananları da ben de buradan şiddetle...

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Bizim de burada komisyon gereği kurmamızı gerektiren bir durum var mı?

HAMZA DAĞ (İzmir) – İnsan hakları ihlali, evet, orada yeni sözler falan da söylendi, var yani ama komisyon kuracak kadar değil. Biz kendi işimizi hallettik.

Şimdi, Arakan'da Müslümanlar ve Myanmar'la ilgili hem tarihî süreçle alakalı ben de bazı araştırmalar yapmışım ama Nevzat Bey'in yapmış olduğu sunum çok daha dolu ve dopdolu bir sunumdu. O açıdan, hem de Salih Bey'e bu öneriyi hem verdikleri için hem de bizi bilgilendirdikleri için çok teşekkür ediyorum.

Ben bir hususa değinmek istiyorum: 24 Ekim 1945 yılında 51 ülkeyle, dünyada barış ve güvenliği korumak, kollamak düşüncesiyle kurulan Birleşmiş Milletler, şu anda 192 üyeye ulaşmıştır ama bu yaşanan hadiseler, on-on beş yıl önce Balkanlar'da yaşananlar, Orta Doğu'da yaşananlar ve yepyeni bir alan, Myanmar'da, Arakan'da yaşananlar, Birleşmiş Milletlerin açıkçası mevcut hâlinin bu tarzdaki insanların sıkıntılarını gidermeye müteallik olmadığını, bir insan eğer hem kendi inancıyla ilgili hem de düşüncesiyle ilgili bir zulüm görüyorsa bu zulme karşı öncelikle kendi iktidarından bir medet umacağını, eğer kendi iktidarından bir medet umamıyorsa kendisiyle aynı minvalde düşünen, aynı noktada düşünen insanlardan bir beklenti içinde olacağını, başka bir ülkede de olsa onlardan beklenti içinde olabileceğini, daha da olmazsa dünyanın gelmiş olduğu noktada, bu tarzdaki uluslararası örgütlerden bir yardım isteyeceği kanaatindeyim ama bu uluslararası örgütler ne yazık ki çokça görmekteyiz ki bu tarzdaki hususlarda üç maymunu oynamanın ötesine hiç geçmemektedirler. O açıdan, ben bu yapının dünyada artık iflas ettiğini, Güvenlik Konseyi sisteminin tamamen ortadan kalktığını düşünüyorum.

Biz kendi çapımızda ne yapabiliriz, neyi bu anlamda ortaya koyabiliriz? Tabii, bu örgütlerin en azından bu üç maymunu oynamasının önüne geçebiliriz ama daha da önemlisi, belki de bizzat bu alana giderek, bu ülkeye giderek, dünya kamuoyunun bu hususa dikkat çekmesini sağlayabiliriz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Dağ, teşekkür ediyoruz.

Sayın Güzel...

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de bugüne kadar Komisyon olarak yapmış olduğumuz bu çalışmaların içinde, bugün yaptığımız toplantının hem muhalefet hem de iktidar kesimi olarak son derece olumlu ve fevkalade ismimize yakışır bir toplantı olduğu görüşündeyim. Bu sebeple, hem muhalefetteki hem de iktidardaki arkadaşlarıma özellikle teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten, dünyanın bugün birliğini, beraberliğini kurmak üzere ve düzenlemek üzere kurulmuş olan Birleşmiş Milletlerin ve onun altında gerçekleştirilen gerek ekonomik gerek sosyal, diğer uluslararası örgütlerin, maalesef, dünyanın çeşitli ülkelerinde, Myanmar'da görülen bu insan haklarını ihlal edici uygulamalara dönük sonuçların hiçbirisinde başarılı olmadığını görüyoruz. Bu sebeple, bizim ülke olarak üzerimize düşen ne varsa yapılması görüşündeyim ve bu konuda değerli milletvekillerimize hazırlamış oldukları raporlardan dolayı teşekkür etmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Sayın Şener...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sayın Başkanım, ben de hem Nevzat Pakdil Beyefendi'ye, Sayın Milletvekilimize ve Sayın Dal'a çok teşekkür ediyorum gündeme taşıdıkları için. Bu önemli bir konuydu ama Hanza Bey'in biraz önce bahsettiği konu çok önemli yani 1945'te kurulmuş ve silah ve sermaye bakımından egemen güçlerin çıkarlarını korur bir örgüt hâline gelmiştir. Bunu uluslar artık okuyorlar. Her ne kadar üye sayısı 190'ların üstüne çıktıysa da Birleşmiş Milletlerin aldığı kararların, egemen güçler bireysel inisiyatif almadığı müddetçe uygulanabilirliği yoktur. Onlarca karar vardır mesela, Filistin meselesinde, İsrail'le ilgili ama hiçbir yaptırım olmamıştır. Dolayısıyla, ulusal parlamentolarda insan haklarının standartları belirlenip anayasalara metin hâlinde giriyor ama bunların uluslararası örgütler, gözlemciler tarafından denetlenmesi, uygulanabilirliğinin tespit edilmesi mümkün kılınmıyor. Bu, soğuk savaş döneminde kurulmuş ve refleksi tamamen kendi aralarındaki savaşları bitirmek amacını güden bu tür örgütlerin mutlaka yeniden gözden geçirilmesi... Eğer bu mümkün değilse -artık dünya değişiyor, yeni güç merkezleri oluşuyor, Türkiye'nin, dünyadaki bugünkü hem ekonomik hem sosyal hem siyasi gücünü göz ardı etmemek lazım- belki de Türkiye'deki politik süreçler, dünyada böyle yeni, adil bir örgütün kurulmasına öncülük edebilir, etmelidir diye düşünüyorum çünkü, Türkiye'nin etkinlik alanı genişlemiştir. Bu bir -tırnak içinde söylüyorum- emperyalist yaklaşım değil, aksine bugün Myanmar'da yaşananlar gibi dünyanın pek çok yerinde belki bu zulümler yaşanıyor. Biz sadece haberdar olduğlarımızı biliyoruz ama böyle bir duyarlı örgütün kurulması hâlinde, en ufak insan hakları ihlallerinin dünya çapında tespit edilip önlemlerinin alınmasıyla ilgili organizasyonlar yapılması gerekmektedir. Bu duyarlılığı artırmak için öneriler Sayın Başkanımız tarafından dile getirilmiş ama ben Komisyonumuzun, en azından olan olayları birer mektupla bu tür örgütlere, yine uluslararası örgütlere göndermesinin faydalı olacağı kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sinan Bey, sanırım siz söz istediniz.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Başkanım ben kısaca -raporu önceden de okumuştum- başta Sayın Başkanımıza teşekkür ediyorum, eline sağlık diyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, hakikaten biz de bu konuyu gündeme getirdikleri için her iki arkadaşımıza teşekkür ediyoruz.

Dünyanın değişik yerlerinde, maalesef, bu şekilde çok acı olaylar oluyor ama özellikle yani dünyada hümanizmi öne çıkartan ve hümanist olduğunu iddia eden Budist inancı ve Budist rahipleri tarafından böylesi bir katliama, soykırıma öncülük ediliyor olmuş olması insanı şoke ediyor yani inanası gelmiyor. O bakımdan, burada tabii, maalesef şeyler devam da ediyor yani henüz kesilmiş de değil. Tarihsel bir süreç ama henüz daha son, işte bir-iki hafta önce camiye saldırdılar, yine insanların evleri yakıldı, vesaire. O bakımdan, öncelikle bu konuyu Komisyonumuzun gündemine almasında ve bundan sonra incelemeler yapılmasında fayda var diye düşünüyorum. Hatta -tabii şu anda oradaki siyasi şartlar biraz sıkıntılı ama- en yakın bir zamanda veya fırsatını bulduğu bir zamanda da o bölgede inceleme yapmasında da gene fayda var diye düşünülüyor. Dolayısıyla, bu şekilde bir karar verilmesinde yine fayda var diye düşünüyorum.

Şöyle bir öneri sunacağım sizlere: Birleşik Myanmar Cumhuriyeti'nde, Arakan Bölgesi'nde yaşayan Müslümanlara karşı yapılan katliam ve Müslümanlara yönelik diğer hak ihlallerinin izlenmesine ve gerektiğinde heyetler hâlinde Myanmar, Bangladeş ve Arakanlı Müslümanların sığındığı diğer ülkelerde yerinde inceleme yapılması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun diyorum ve şu anda gündemimizde başka görüşülecek husus kalmadığından toplantıyı kapatıyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum arkadaşlar.

Kapanma Saati: 13.04